

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

Sähköinen liiketoiminta ja markkinointi

2011

Tino Kuusniemi

PITKÄAIKAISSÄÄSTÄMINEN

– lisäturva eläkkeeseen

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tino Kuusniemi

PITKÄAIKAISSÄÄSTÄMINEN – LISÄTURVA ELÄKKEESEEN

Tämä opinnäytetyö käsittelee pitkäaikassäästämistä eli PS-tiliä. Vuoden 2010 alussa voimaan astuneen lain perusteella pankit voivat tarjota asiakkailleen uutta sidottua ja verohelpotettua säästämismuotoa. Pitkäaikassäästämislain tarkoituksena on mahdollistaa henkilön varautumisen eläkeajan ansion vähenemiseen ja aloittaa säästäminen eläkepäiviä varten silloin, kun hänen tulotasonsa on korkeimmillaan. Valtio kannustaa säästäjää varautumiseen tarjoamalla verohelpotusta säästetyille summalle. PS-tili on tarkoin rajoitettua ja verohelpotuksin tuettua säästämistä. Työssä paneudutaan PS-tilin rajoituksiin sekä käydään läpi siihen liittyvää verohelpotuksia. Lisäksi siinä esitellään erilaisia sijoitusmuotoja, jotka läheisesti liittyvät PS-tiliin.

Opinnäytetyö on tehty pankkitoimihenkilön näkökulmasta ja sen tarkoituksena on antaa pankkitoimihenkilölle tarpeellinen informaation tuotteen myymiselle asiakkaalle. Näkökulma on mahdollisimman objektiivinen, eikä näin ollen tarjoa apua myyntitilanteeseen. Työn toimeksiantajana on Sampo Pankki. Koska opinnäytetyön tarkoituksena on esitellä uusi pankkituote, ei työ sisällä pankkisalaisuuden alaista tietoa, vaan tietolähteenä on käytetty yleisesti saatavina olevia teoksia, verkkojulkaisuja ja Suomen lakia. Vaikka opinnäytetyö on tehty pankkitoimihenkilölle, niin siitä on hyötyä henkilölle, joka on kiinnostunut pitkäaikassäästämisestä. Työstä on rajattu pois mahdollisuus säästää toiselle henkilölle, sillä tämän hetkessä laissa on tällä saralla huomattavia aukkoja sekä ristiriitaisuuksia, eikä näin ollen voida antaa asiasta selkeää kuvaa.

PS-tili on toimiva tuote eläkesäästämistä varten. Vaikka PS-lakiin on tarkoin määritelty rajoituksia säästämiselle ja varojen lunastamiselle, ovat rajoitukset tarkoituksenmukaisia ja tukevat säästämisen perustarkoitusta eli säästämistä eläkeikää varten. Säästäjien tämänhetkinen epä tieto tarkasta päivästä, jolloin varat saa käyttöönsä saattaa heikentää sijoitusintoa, mutta tieto siitä, että ne saa käyttöönsä eläkeiässä tulisi olla riittävä informaatio eläkesäästäjälle. Toimeksiantajan mielestä he pystyvät hyödyntämään opinnäytetyötä erityisesti uuden henkilön perehdyttämisessä.

ASIASANAT:

Säästäminen, sijoittaminen, eläke, pitkäaikassäästäminen, PS

Tino Kuusniemi

LONG TIME SAVING – AS ADDITIONAL INCOME FOR RETIREMENT

This thesis discusses one way of long time saving, i.e. the PS account. The new law concerning the PS-account became valid at the beginning of 2010. On April 2010 it was possible to offer customers the new PS-account. PS savings can be deducted in taxes and savings are also tied. The idea of a PS account is to offer a person his or her work time income level when s/he is on pension. The government encourages pension saving by offering tax deduction.

The study introduces the new PS account. It defines how PS account is limited and when it is possible to cash savings. It also explains how it is possible to have tax deduction and introduces some different types of saving e.g. stock saving and fund savings.

This thesis is done from the perspective of the bank teller and its purpose is to provide the necessary information to sell the product to the customer. The viewpoint is objective and neutral therefore it is not of help in a selling situation. The commissioner is Sampo Pankki. As the objective is to introduce new PS account there is no confidential information. Information is gathered from relevant literature and Finnish legislation. Despite the bank teller's viewpoint, the report can be useful to everyone interested in pension saving.

PS account is one possibility to pension saving. Even though there are many limitations in legislations they all are functional and support the meaning of pension saving. Some aspects of PS account can reduce the willingness to save but more knowledge about product is necessary to start pension saving. Commissioner thinks that this thesis and results can be used for a training new employee.

KEYWORDS:

Saving, investment, retirement, pension, stock

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI) SANASTO	5
1 JOHDANTO	6
2 TYÖELÄKE HYVINVOINTIVALTION KESKEISENÄ PIIRTEENÄ	8
3 SIOITUSVAIHTOEHDOT SÄÄSTÄJÄLLE	12
3.1 Osakesijoittaminen	12
3.2 Rahastosijoittaminen	15
3.3 Pääomaturvattu sijoittaminen	18
4 PS-TILIN PERUSRAKENNE	22
4.1 PS-tilin taustaa	22
4.2 PS-tilin osapuolet ja PS-sopimus	23
4.3 PS-sopimuksen siirto ja irtisanominen	25
5 PS-TILIN VEROTUS	27
5.1 Verokannusteisen säästämisen mallit	27
5.2 Verovähennys ja verovähennykseen oikeutettu henkilö	29
6 PS-VAROJEN NOSTAMISEN RAJOITUKSET	32
6.1 PS-varojen suunniteltu nostaminen	32
6.2 PS-varojen erityinen nostoperuste	33
7 PS-TUOTTEEN LANSEERAUS JA SEN ONNISTUMINEN	36
7.1 Poliittisen riskin vaikutus	36
7.2 Median vaikutus	39
7.3 PS-tilien myynnin laimeneminen	40
8 YHTEENVETO	42
LÄHTEET	45

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI) SANASTO

EET	Verokannusteisen säästämisen malli (exemption, exemption, taxation), jossa säästäjä saa vähennysoikeuden säästäessään, säästöaikaista tuottoa ei veroteta ja koko säästön lunastaessa maksetaan vero koko säästetystä summasta.
TEE	Toinen verokannusteisen säästämisen malli, jossa ei saada verohelpotusta, mutta ei myöskään makseta veroja säästöjen tuotoista.
TEE	Säästämisen malli, joka soveltuu normaaliin säästämiseen. Verohelpotusta ei saada säästetystä summasta ja luovutusvoitoista maksetaan pääomaveron.
PS-laki	Laki pitkäaikassäästämisestä
PS	Pitkäaikaissäästäminen
TyEL	Työeläkelaki
Fiva	Finanssivalvonta

1 JOHDANTO

Uusi laki pitkäaikaissäästämisestä laajentaa henkilön mahdollisuuksia säästää eläkepäiviään varten ja saada verotukea säästämisaikana. Aikaisemmin verotuksella on tuettu ainoastaan vapaaehtoista eläkevakuutusta. Eläkevakuutus on ollut suosittua ja uuden pitkäaikaissäästämistilin, eli PS-tilin, myötä odotettiin eläkesäästämisen suosion kasvamista. (www.taloustaito.fi [viitattu 30.3.2011]) Laki pitkäaikaissäästämisestä tuli voimaan vuoden 2010 alussa ja finanssialalla odotettiin, että uusia PS-tiliä myytäisiin kymmeniä tuhansia vuodessa, mutta ensimmäisen vuoden aikana PS-tiliä myytiin kaiken kaikkiaan vajaa kymmenen tuhatta kappaletta. (www.hs.fi [viitattu 30.3.2011]) Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus esitellä uusi PS-tili. Tutkimuskysymyksinä ovat: mikä PS-tili on ja miten PS-säästämisen voi aloittaa? Miten eläkesäästämisen veroedun voi hyödyntää? Mitä tarkoittaa, että PS-säästäminen on sidottua ja milloin säästäjä saa varat omaan käyttöönsä?

Tämä työ on tehty pankkitoimihenkilön näkökulmasta ja työn toimeksiantajana on Sampo Pankki. Tarkoituksena on antaa pankkitoimihenkilölle tarpeellinen informaatio uudesta PS-tilistä. Opinnäytetyö on selvitystyö PS-tilistä eikä näin ollen tarjoa apua tuotteen myymiselle asiakkaalle. Opinnäytetyö ei sisällä pankkisalaisuuden alaista tietoa, vaan pääasiallisina tietolähteinä on käytetty internetlähteitä, lakia pitkäaikaissäästämisestä sekä kirjaa Poikonen ja Silvola, 2010. Vaikka opinnäytetyö on tehty pankkitoimihenkilölle, niin siitä on hyötyä myös henkilöille, jotka ovat kiinnostuneita eläkesäästämisestä ja haluavat saada siitä lisätietoja. PS-tili on yksi vaihtoehto eläkesäästämiseksi, eikä korvaava tuote eläkevakuutukselle. Tässä työssä ei ole tarkoitus vertailla näitä kahta eläkesäästämisen muotoa.

PS-säästäminen on varautumista eläkkeeseen. Opinnäytetyön alussa paneudutaan eläkejärjestelmään yhtenä hyvinvointivaltion keskeisimpänä piirteenä. Suomen väestörakenne aiheuttaa eläkejärjestelmälle painetta ja tällä hetkellä politiikassa keskustellaan eläkeiän nostamisesta. Luvussa luodaan myös katsaus eläkejärjestelmän rakennemuutoksesta ja yksilöiden

eläkesäästämisen tarpeellisuudesta. PS-tili mahdollistaa siihen säästettyjen varoja sijoittamisen eteenpäin rahastoihin, osakkeisiin sekä muihin sijoituskohteisiin. Opinnäytetyön kolmannessa luvussa esitellään lyhyesti eri sijoitusmahdollisuuksia. Lyhyt katsaus eri sijoitusmahdollisuuksiin auttaa hahmottamaan paremmin uuden PS-tilin mahdollisuuksia sekä korostaa sen erityispiirrettä verrattaessa sitä aikaisempiin verotuetuihin säästämismuotoihin.

Neljännestä luvusta eteenpäin opinnäytetyö keskittyy PS-tiliin ja sen rakenteeseen. PS-tili on sidottu ja verohelpotuksilla tuettu säästämisen muoto, joten opinnäytetyössä käsitellään yksityiskohtaisesti PS-tilin rajoituksia sekä siihen liittyvää verotuksellista hyötyä. PS-tilin varojen nostamien on rajoitettua ja se poikkeaa suuresti perinteisestä eläkevakuutuksesta. Lähtökohtaisesti PS-tilin varat on nostettavissa kymmenen vuoden aikana. Kuudennessa luvussa käsitellään PS-varojen nostamiseen liittyviä rajoituksia.

Mediassa on käsitelty PS-tiliä sen julkaisusta lähtien hyvin laajasti. Suuri osa kirjoituksista on käsitellyt PS-tiliä kriittiseltä kannalta. Tässä työssä haetaan vastauksia ja selvitystä PS-tiliin liittyvistä kysymyksistä. Kauan odotettu PS-laki säädettiin joulukuussa 2009 suurin odotuksin, mutta ainakaan vielä tuote ei ole vielä vastannut siihen asetettuja odotuksia. Yhtenä syynä voidaan pitää juuri mediassa esillä ollutta kriittistä kirjoittelua aiheesta. PS-tilin lanseerauksen jälkeistä suosiota käsitellään viimeisessä luvussa.

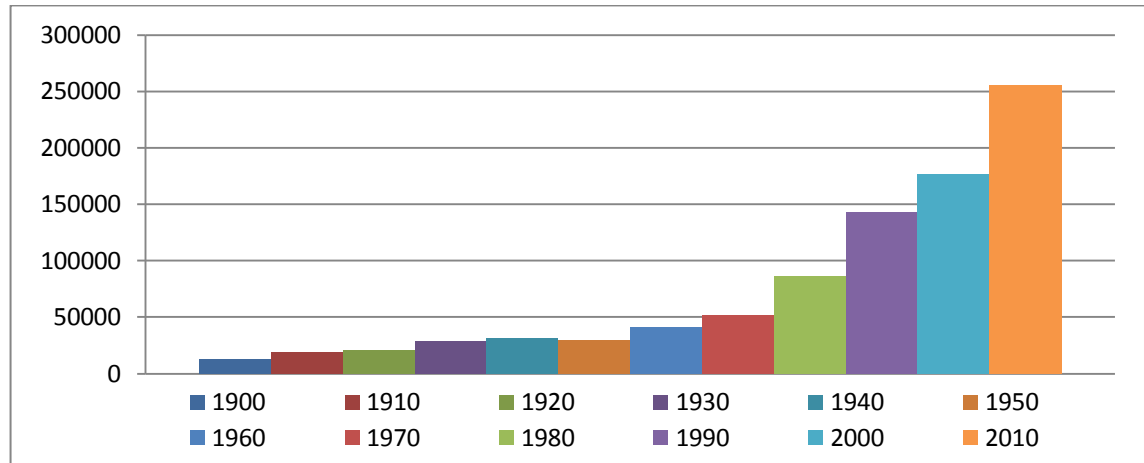
2 TYÖELÄKE HYVINVOINTIVALTION KESKEISENÄ PIIRTEENÄ

Hyvinvointiyhteiskunnassa valtiolla on keskeinen rooli suojella ja edistää kansalaistensa taloudellista sekä sosiaalista hyvinvointia. Se perustuu tasa-arvoisuuteen, oikeudenmukaiseen vaurauden jakamiseen sekä julkiseen velvollisuuteen tarjota elämän välttämättömyydet jokaiselle kansalaiselle (Encyclopedia Britannica). Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on syntynyt ja kasvanut varsin nopeaan tahtiin. Suomi oli pitkään Ruotsin vallan alaisena kunnes Venäjä valloitti Suomen 1809. Tällöin myös konkretisoitui Suomen mahdollisuus kehittyä itsenäisenä Venäjän antaessa Suomelle autonomian. Vuonna 1906 toteutui yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, mikä vauhditti Suomen muuttumista hyvinvointiyhteiskunnaksi, kuten myös Suomen historian suurin käännekohta eli itsenäistyminen vuonna 1917. (Virrankoski, 2009, 406 ja 598)

Työeläke on suomalaisen hyvinvointivaltion yksi tärkeimmistä turvajärjestelmistä kansalaisilleen. Se turvaa suomalaisen toimeentulon jatkuvuuden, kun työansio vanhuuden, työkyvyttömyyden, pitkäaikaisen työttömyyden tai perheenhuoltajan kuoleman vuoksi lakkaa. Suomen kansantaloudessa työeläkejärjestelmä merkitsee huomattavia rahavirtoja. Joka kymmenes kansantaloudessa kiertävä euro on eläke-euro. Pääomamarkkinoilla vaikuttavat runsaan 130 miljardin euron eläkerahastot. Vertailun vuoksi Suomen valtion budjetti on noin 50 miljardia euroa vuodessa (Työeläke.fi [viitattu 2.2.2011]). Vaikka summa kuulostaa suurelta, se ei riittäisi kuin kuuden vuoden eläkemaksuihin jos se joutuisi yksinään korvaamaan eläkemenot. Eläkemaksusta noin neljännes on työelämän ajalta maksettuja varoja ja loput varat hankitaan sillä hetkellä työelämässä olevilta eläkemaksujen muodossa. Näin ollen järjestelmä toimii moitteetta kunhan ikärakenne valtiolla on terveellä pohjalla.

Suomessa kuitenkin väestön ikärakenne on vääristynyt. Sodanjälkeen syntyneet suuret ikäpolvet, jotka ovat mahdollistaneet Suomen taloudellisen kasvun ja kehittymisen hyvinvointivaltioksi, ovat siirtymässä eläkeikään. Vuoden

2008 lopussa eläkeikäisten määrä ylitti ensimmäistä kertaa Suomen väestöhistoriassa alle 15-vuotiaiden määrän. Koko 1900-luvun Suomessa on kasvanut eläkeläisten lukumäärä. Kuviosta 1 nähdään kuinka yli 80-vuotiaiden määrä on kasvanut viimeisten 40 vuoden ajan.

Kuvio 1. 80 vuotta täyttäneiden ja tätä vanhempien henkilöiden määrä Suomessa 1900-2010. Tilastokeskus 1.4.2011

Kun sodanjälkeiset suuret ikäluokat ovat siirtyneet pois työelämästä, eläkeikäisiä on noin 600 000 enemmän ja työikäisiä noin 300 000 vähemmän. Samalla huoltosuhde heikkenee, koska eläkeläisten ja vanhuusiän terveydenhoitoa tarvitsevien määrä nousee korkeaksi suhteessa työssäkäyviin ja siten yhteiskunnan maksukykyyn. (Fennia-lehti www.fennia.fi [viitattu 2.2.2011])

Kehitys johtuu pitkään alle uusiutumistason olleen syntyvyyden lisäksi pidentyneestä eliniästä. 1900-luvun alussa vastasyntyneiden poikalasten keskimääräinen elinajanodote oli noin 45 vuotta. Suurten ikäluokkien syntyessä oli elinajanodote noussut 58 vuoteen. Vuonna 2008 syntyneiden poikalasten keskimääräinen elinajanodote oli jo runsaat 76 vuotta. On myös muistettava, että elinajanodote kuvaa vain yhden vuoden kuolevuuden tasoa, aivan kuten kokonaishedelmällisyyslukukin kuvaa syntyvyyttä. Viime vuonna syntyneiden poikalasten todellinen keskimääräinen elinikä voi ja hyvin todennäköisesti tulee olemaankin huomattavasti korkeampi. Pidentynyt elinikä tarkoittaa tulevaisuudessa yhä enemmän eläkeikäisiä. 65 vuotta täyttäneiden määrän

ennustetaan nousevan nykyisestä 900 000:sta noin 1,6 miljoonaan vuoteen 2040 mennessä. 85 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien määrän ennustetaan samaan aikaan lähes nelinkertaistuvan nykyisestä. (www.tilastokeskus.fi [viitattu 5.2.2011])

Nämä seikat ovat aiheesta saaneet niin poliitikot kuin myös kansalaiset pohtimaan eläkkeiden määrän suuruutta. Kun työikäisiä eläkemaksujen maksajia on suhteessa eläkevaroihin oikeutettuihin vähän, vaikuttaa se vääjäämättä varojen hupenemiseen. Tästä syystä moni pohtii omaa yksilöllistä eläkesäästämistä normaalin työeläkkeen rinnalle. Toinen seikka on, että 2000-luvun 65-vuotias on huomattavasti paremmassa fyysisessä kunnossa ja tulee elämään huomattavasti pidempää kuin hänen vanhempansa. Kun ihminen on hyvässä fyysisessä kunnossa eläkkeelle siirtyessään, on hänellä myös huomattavasti enemmän mahdollisuuksia toteuttaa haaveitaan, joita ei voinut työaikana tehdä. Näin ollen monet haluavatkin pitää elintasonsa korkealla, vaikka eläkemaksut ovatkin lähes puolet pienemmät kuin työansiot. Tähän mahdollistaa eläkesäästäminen.

Olivat eläkesäästämiseen syyt mikä tahansa on tähän tarkoitettu eläkevakuutus ollut menestys jo 700 000 suomalaista on hankkinut eläkevakuutuksen. Vapaaehtoisten eläkevakuutuksien myynti on ollut henkivakuutusyhtiöille erittäin kannattavaa. Eläkevakuutuksissa säästäjä kantaa sijoitusriskin, mutta vakuutusyhtiö saa kulurakenteesta johtuen hyvät tulot suhdanteista riippumatta. Kuolemantapauksissa säästöt jäävät vakuutusyhtiön keskinäiseen pottiin ellei henkilö ole erikseen ottanut henkivakuutusta. Eläkevakuutuksen kysynnästä voidaan päätellä, että ihmiset ovat huolissaan eläkeaikaisesta toimeentulostaan. (Talouselämä, Eläkesäästäjä pidä varasi)

Eläkesäästämislle on siis selvästi kysyntää ja aikaisemmin ainoa vaihtoehto siihen on ollut varsin epäedullinen säästäjälle. Joten uutta eläkesäästämisen tuotetta on odotettu markkinoille. Pitkäaikaisäästämisen eli PS-tilin mahdollistama PS-laki tuli voimaan 1.1.2010, mutta sitä saatiin alkaa myymään kuluttajille 1.4.2010 alkaen. PS-lain jälkeen on ollut keskustelua myös muista mahdollisuuksista varautua eläkeikään, joista lähimpänä toteutumista ovat:

takautuva asuntovelka ja lisäeläkkeen ostaminen eläkeiän kynnyksellä. Takautuva asuntovelka mallissa eläkeläinen panttaa tai kiinnittää asuntonsa, mutta jää asumaan siihen. Sen jälkeen hän tekee henkivakuutusyhtiön kanssa sopimuksen, jonka mukaan asunnon arvosta aletaan maksaa hänelle kuukausittain lisäeläkettä kuolemaan asti. (Helsingin Sanomat 24.5.2010). Valtiovarainministeriön suunnittelemassa lisäeläkkeen ostaminen mallissa puolestaan henkilö maksaisi lisäeläkkeestä 40 000-50 000 tuhatta euroa jäädessään eläkkeelle ja saisi 800 euron lisäeläkkeen kuukaudessa. Sitä maksettaisiin lakisääteiden kansaneläkkeen ja työeläkkeen päälle koko eliniän, mutta aikaisintaan 80 vuoden iässä. (www.talouselama.fi [viitattu 15.3.2011]).

3 SIJOITUSVAIHTOEHDOT SÄÄSTÄJÄLLE

Säästäjän talous on ylijäämäinen jos hänelle jää palkkatulosta menojaan jälkeen vielä varoja kuukauden jälkeen. Säästäminen on ensiaskel sijoittamiseen. Sijoittaja tarvitsee säästämiään rahojaan sijoittamiseen ja pyrkii näin kasvattamaan varallisuutta, eikä ainoastaan pitämään varojaan turvassa. Aina sijoittamiseen ei tarvita säästöjä. Itse asiassa aika moni suomalainen sijoittaa velkarahalla. Omistusasunto on sijoitus, vaikka sitä ei näin aina mielettäkään. Asuntovelallinen on ottanut lainaa pankistaan ja sijoittanut sen asuntoonsa. (Hämäläinen, 2005, 15) PS-tilille säästetään varoja, joita voidaan sijoittaa PS-tilin sisällä erilaisiin sijoituskohteisiin. Tällaisia sijoituskohteita ovat muun muassa osakesijoittaminen, rahastosijoittaminen ja erilaiset pääomaturvatut sijoitusmuodot eli strukturoidut sijoitustuotteet. Tässä luvussa käsitteellään näitä kolmea yleistä sijoituksen muotoa, jotka ovat mahdollisia PS-tilissä.

3.1 Osakesijoittaminen

Pörssisijoittaminen on tunnetuin sijoittamisen muoto ja yleensä sanalla sijoittaminen tarkoitetaan nimen omaan osakesijoittamista, vaikka terminä sijoittaminen on hyvin laaja. Osakesijoittaminen mielletään yleensä ammattisijoittajien tavaksi sijoittaa, vaikka kuka tahansa voi hankkia julkisesti noteeratun yhtiön osakkeita. Osakekauppaa käydään pörseissä ja kaupantekoon tarvitaan osakevälittäjä.

Osake on osa yhtiöstä. Yhden osakkeen omistamalla omistaa osuuden yhtiöstä. Jos omistaa yhtiön kaikki osakkeet on yhtiön ainoa omistaja. Yritysten suurimpana tavoitteena on tuottaa voittoa omistajilleen eli osakkeenomistajille. Yritykset jakavat voitostaan varojaan omistajilleen osinkojen muodossa. Osakkeen omistajalla on oikeus vaikuttaa yhtiön tekemiin päätöksiin. Tämä toteutuu osallistumalla yhtiökokouksiin. Yhtiökokouksia on yleensä kerran vuodessa keväällä, mutta tarvittaessa voidaan järjestää ylimääräisiä yhtiökokouksia, jos tulee sellaisia asioita päätettäväksi jotka vaativat

yhtiökokouksen siunauksen. Yhtiökokouksessa hyväksytään yhtiön johdon ja hallituksen selvitys edellisen vuoden tapahtumista, sekä nimitetään uusi hallitus yhtiölle. Hallituksen tehtävänä on valvoa osakkeenomistajien etua eli se valvoo yhtiön johdon tekemisiä. Yrityksen toimitusjohtajan esimiehenä toimii siis hallitus. Hallitus kokoontuu useita kertoja vuodessa päättämään yhtiön asioista sen sijaan, että kaikki osakkeenomistajat kutsuttaisiin koolle tekemään päätöksiä jokaisesta asiasta. Yhtiökokouksessa päätetään myös osingoista eli voittojen jakamisesta omistajille. (Hämäläinen, 2003, 25, 30-33)

Osakkeenomistaja voi vaikuttaa yhtiön tekemiin päätöksiin, mutta tästä huolimatta suurin osa osakkeenomistajista ei ole koskaan käynyt omistavansa yrityksen yhtiökokouksessa. Tällaiset ihmiset omistajat osakkeita lisätäkseen varallisuutta, joko osinkojen muodossa tai yrityksen arvon nousu mukana. Pörssisijoittamisessa on hyvä pitää mielessä, ettei se ole pokerin kaltaista nollasummapeliä, jossa toisen voitto on toisen tappio. Historiallisessa valossa pörssi-yhtiöiden arvo on jatkuvasti kasvanut. Tämä ei tarkoita sitä, että pörssisijoittaminen on varma tapa rikastua. Kokeneetkin sijoittajat voivat menettää suuriakin summia rahaa ja toisaalta ensikertalainenkin voi osua kultasuoneen. Jos yritys menee konkurssiin sen osakkeen omistajat menettävät sijoittamansa varat. Samoin talouskriiseissä monet ovat menettäneet suuria summia kun yhtiöiden pörssi-arvo on romahtanut.

Osakeostohaluinen sijoittaja ei voi mennä haluamansa yhtiön pääkonttoriin ostotarjouksia esittämään, vaan tarvitaan osakevälittäjä, mitä kautta osakkeet voidaan ostaa. Kaikki suuret talletuspankit tarjoavat osakevälityspalvelua, mutta niiden lisäksi on vielä muutamia pienempiä pankkeja, jotka ovat pelkästään keskittyneet osakevälittämiseen. Osakevälittäjän valitseminen on ensimmäinen askel osakesijoittamiseen. Tämän jälkeen voidaan tehdä ostokäsky haluamastaan osakkeesta. Osaketta voidaan ostaa joko päivän hintaan tai ennalta määrättyyn rajahintaan. Päivän hintaa ostettaessa haluavansa osakkeen saa varmasti jos myyjä ylipäästä on. Hinta voi tällöin nousta huomattavastikin koska osakkeen hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan

mukaan. Rajahintakaupassa ostaja tietää ennalta mihin hintaan ostaa osakkeen. Toisaalta jos asettamaansa rajahintaa kukaan ei ole valmis myymään osaketta, osake jää saamatta. Rajahinta on näin turvallisempi vaihtoehto, mutta sen avulla voi menettää paljon spekulatiivista rahaa. Jos osake aloittaa vuosia kestäväen kurssinousun ja sijoittajan tekemän tarjous on jäänyt 10 sentin päähän päivän kurssista jää sijoittajan voitot saamatta.

Helsingin pörssissä tehtävä osakekaupat maksetaan kolmen päivän kuluttua kaupan tekemisestä. Samoin myydessä osakkeita varat saa käyttöönsä vasta kolmen päivän kuluttua kauppojen tekemisestä. Osakekauppoja tehtäessä osakevälittäjä perii palkkion kaupan syntymisestä. Hinnoittelu voi olla kiinteä tai prosenttiosuus kaupan kokonaissummasta. Yleensä välityspalkkio on näiden yhdistelmä. Välityspalkkion lisäksi monet osakevälittäjät perivät maksua osakkeiden säilyttämisestä. Aktiivisesti kauppaa tekevät saavat yleensä alennuksia niin kaupanteon välitysmaksuissa kuin myös säilytysmaksuissa. Osakekauppaan liittyvä toimeksiantomaksut tekevät osakesijoittamisesta suhteellisen kalliin sijoittamisen muodon, eikä osakesijoittamista suositella välitysmaksujen takia tehtäväksi kovin pienillä summilla. Välityspalkkioiden vuoksi myös sijoitusten hajauttaminen tulee liian kalliiksi. (Hämäläinen, 2005, 25-27)

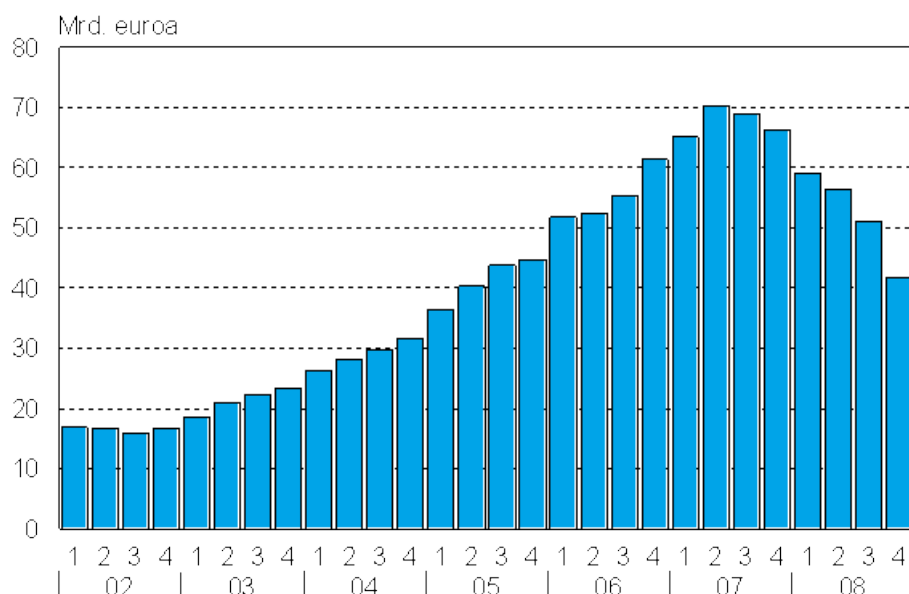
Osakesijoittaminen on etenkin pienemmillä rahoilla sijoitettaessa varsin kallis sijoittamisen muoto. Osakkeisijoittaminen on korkeariskinen, eikä näin ollen sovellu kaikille. Hajauttamalla voidaan pienentää riskiä, mutta hajauttamisen toteuttaminen on vaikeaa, ellei sijoitettava omaisuus ole suuri. Kustannuksista ja suurista riskeistä huolimatta osakesijoittaminen on ollut historiallisessa valossa tuottoisin sijoittamisen muoto. Toisaalta myös suurimmat tappiot ovat tulleet sijoittajille juuri osakkeiden kanssa. Koska ostotoimeksianto ei kannata tehdä kovin pienillä summilla, osakesijoittaminen ei sovellu kuukausittaisen säästämisen suunnitelmaan, sillä kulut veisivät suuren osan sijoituspääomasta. Kuukausittaiseen säästämiseen soveltuu rahastosijoittaminen, jolloin myös hajauttaminen onnistuu automaattisesti.

3.2 Rahastosijoittaminen

Sijoitusrahaston toimintaperiaate on varsin yksinkertainen. Säästäjien varoja kerätään yhteen ja ne sijoitetaan useisiin eri arvopapereihin, jotka muodostavat rahaston. Rahasto jakautuu keskenään yhtä suuriin rahasto-osuuksiin, jotka tuottavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. (Puttonen ja Repo, 2003, 30) Rahastoja välittävät rahastoyhtiöt, joille luvan on myöntänyt Finanssivalvonta(Fiva). Fiva myös valvoo rahastoyhtiöiden toimintaa. Finanssivalvonnan ylläpitämistä tilastoista selviää, että Suomessa toimi 31.1.2011 34 rahastoyhtiötä. Markkinaosuudeltaan kolme suurinta rahastoyhtiötä tuolloin olivat Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy (25,91%), OP-Rahastoyhtiö Oy (22,92%) ja Sampo Rahastoyhtiö Oy (14,46%). Yhteensä kaikkiin rahastoihin oli sijoitettuna 55,52 miljardia euroa. (www.fiva.fi [viitattu 1.3.2011])

Suomessa markkinat mahdollistava sijoitusrahastolaki säädettiin viimeisenä Euroopan Unionin nykyisistä jäsenvaltioista vuonna 1987. Syksyllä 1987 koettiin maailmanlaajuinen pörssiromahdus, mistä syystä lähes kaikki Suomessa toimivat rahastot tuottivat tappiota ensimmäisinä vuosina, sillä Suomen ensimmäiset rahastot olivat osakemarkkinoille sijoittavia rahastoja. Tästä syystä rahastojen suosio jäi alkuvaiheessa hyvin pieneksi. Vasta 1990-luvulla tulivat markkinoille korkorahastot ja vuosikymmenen loppupuolella Suomalaiset rahastomarkkinat lähtivät kasvuun (Puttonen ja Repo, 2003, 44)

Vuonna 2006 sijoitusrahastojen arvo ylitti ensimmäisen kerran 50 miljardin euron rajan ja sijoitusrahastojen arvo nousi korkeimmillaan 70,2 miljardiin euroon vuoden 2007 toisella neljänneksellä ennen maailmanlaajuista talouskriisiä. (Katso kuvio 2) Sijoitusrahastojen arvoon vaikuttavat lunastukset ja merkinnät sekä kurssien vaihtelu. Rahasto-osuuksia lunastettiin vuoden 2008 aikana yli 11 miljardia euroa enemmän kuin osuuksia merkittiin. Vuoden 2008 viimeinen neljännes oli kaikista synkin. Sen aikana rahasto-osuuksia lunastettiin 3,8 miljardia euroa enemmän kuin osuuksia merkittiin. Vuoden aikana kaikkien

Kuvio 2. Sijoitusrahastojen arvo neljänneksittäin vuosina 2002-2008, mrd. euroa. Tilastokeskus 12.4.2010

rahastotyyppien nettomerkinnot olivat negatiiviset. (www.stat.fi [viitattu 12.4.2010]) Lunastuksien ja kurssien laskemisen takia tilastoissa pudotus näkyy jyrkkänä. Toisaalta myös kurssien nousu nostaa sijoitusrahastojen arvoa, vaikka uusia merkintöjä ei tulisikaan. Esimerkiksi helmikuussa 2010 Suomen Sijoitustutkimus Oy:n rahastoraportin mukaan uusia nettomerkinnot rahastoihin tuli tämän kuukauden aikana 420 miljoonan euron arvosta. Kurssinousu kasvatti pääomia puolestaan 530 miljoonalla. Yhden kuukauden aikana siis sijoitusrahastojen arvo nousi lähes miljardilla eurolla, josta alle puolet tuli uusien merkintöjen kautta. Tästä syystä tilastot eivät kerro rahastoihin sijoitettavia rahamääriä, vaan nimenomaan sijoitusten arvon.

Sijoitusrahaston pääoman on oltava vähintään kaksi miljoonaa euroa ja sillä on oltava ainakin 50 osuudenomistajaa. Tämän lisäksi Sijoitusrahastolain 73 §:ssä määritellään rahaston sijoittamisesta: ”Sijoitusrahaston varoista saadaan sijoittaa enintään yksi kymmenesosa saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin tai rahamarkkinavälineisiin. Enintään yksi viidesosa saadaan sijoittaa talletuksiin samassa luottolaitoksessa. Sijoitusrahaston varoista yhteensä enintään yksi viidesosa saadaan sijoittaa saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin ja rahamarkkinavälineisiin, kyseisen yhteisön vastaanottamiin talletuksiin, tai

sellaisiin vakioimattomiin johdannaissopimuksiin, joista sijoitusrahastolle aiheutuu kyseiseen yhteisöön kohdistuva vastapuoliriski.” (www.finlex.fi [viitattu 30.3.2011])

Toisin sanoen tämä tarkoittaa sitä, että maksimissaan neljän yrityksen arvopapereissa voi olla kymmenen prosenttia. Loput muodostavat sitten vähintään 60 prosenttia sijoituksen arvosta. Kun näissä kohteissa ei enää saa olla yli viittä prosenttia rahaston varoista, tulee loput sijoittaa vähintään 12 yrityksen arvopapereihin. Tämä kaikki tarkoittaa sitä, että rahastoissa tulee olla aina vähintään 16 liikkeeseenlaskijan arvopapereita. (Puttonen ja Repo, 2003, 119)

Sijoittamiseen liittyvä klassinen ”ei kaikkia munia samaan koriin” –sääntö toteutuu sijoitusrahastoissa automaattisesti. Hajauttamalla sijoituksensa yhden sijoituksen epäonnistuminen ei kaada koko sijoituksen tuottoa. Hajauttamalla sijoitukset eri arvopapereihin vähennetään riskejä. Myös sijoitusrahastoissa yleiset kuukausittaiset suhteellisen pienet merkinnät toteuttavat aikahajautusta, mitkä puolestaan vähentää riskejä entisestään. Yksityishenkilön on vaikea toteuttaa onnistunutta hajauttamista suorissa osakesijoittamisessa, sillä kaupankäyntikulut syövät hajauttamisesta saadun hyödyn.

Rahastosijoittamisessa voidaan erotella seitsemän rahastosijoittamisen etua: (Puttonen ja Repo, 2003, 35-36)

- *Riskin hajautus* Laki velvoittaa rahastoyhtiöitä hajauttamaan sijoituksensa vähintään 16 eri liikkeellelaskijaan, mikä vähentää riskejä.
- *Hyvä rahaksimuutettavuus eli likvideetti* Rahastosijoitukset voidaan yleensä lunastaa 2-3 pankkipäivän varoitusajalla.
- *Asiantuntemus* Rahastoista vastaavat rahastoyhtiöiden ammattilaiset, jotka seuraava pörssien tapahtumia päivittäin. Vaikka nämä eivät yleensä ole tulosvastuullisessa asemassa heidän menestymistään rahastoissa seurataan jatkuvasti.

- *Säästöt kaupankäyntikustannuksissa* Tavalliselle sijoittajalle hajauttaminen tulee yleensä liian kalliiksi kaupankäyntikulujen takia, mutta rahastoissa suurien volyymien takia se on kustannustehokasta.
- *Helppohoitoisuus* Rahastosijoittajan ei tarvitse itse valvoa sijoituksiaan ollenkaan. Sijoittaa voi joko kerralla suurehköllä summalla tai kuukausittain automaattisesti veloittavalla pienehköllä summalla.
- *Verottomuus* Rahastosijoittaja maksaa voitoistaan veroja ainoastaan lunastaessaan sijoituksensa. Rahaston sisällä tapahtuvista kaupoista ja osingoista ei tarvitse maksaa veroja.
- *Valvonta* Finassivalvonta valvoo rahastoyhtiöiden toimintaa ja puuttuu siihen tarvittaessa.

Rahastosijoittaminen tarjoaa sijoittajalle helpon mahdollisuuden sijoittaa säästämäänsä varojaan. Rahastosijoittaminen on yleensä ensimmäinen askel sijoittamiselle ja se on pienempi riskisempi kuin suora osakesijoittaminen. Rahastosijoittaminen sopii myös kokeneemmalle sijoittajalle osaksi salkun hajauttamista ja se tarjoaa myös kustannustehokkaan mahdollisuuden sijoittaa ulkomaalaisiin sijoituskohteisiin.

3.3 Pääomaturvattu sijoittaminen

Sijoittamiseen liittyy riski sijoitetun pääoman menettämisestä. Tästä syystä osa säästäjistä eivät halua sijoittaa varojaan, koska pelkäävät menettävänsä sijoittamansa rahat. Tällaisille ihmisille on rakennettu pääomaturvattu sijoittaminen. Pääomaturvatussa sijoittamisessa säästäjälle luvataan, että hänelle maksetaan sijoituksen eräpäivänä vähintään sijoitettu pääoman takasin. Näin sijoittamiseen liittyvän arvonvaihtelun riski saadaan eliminoitua.

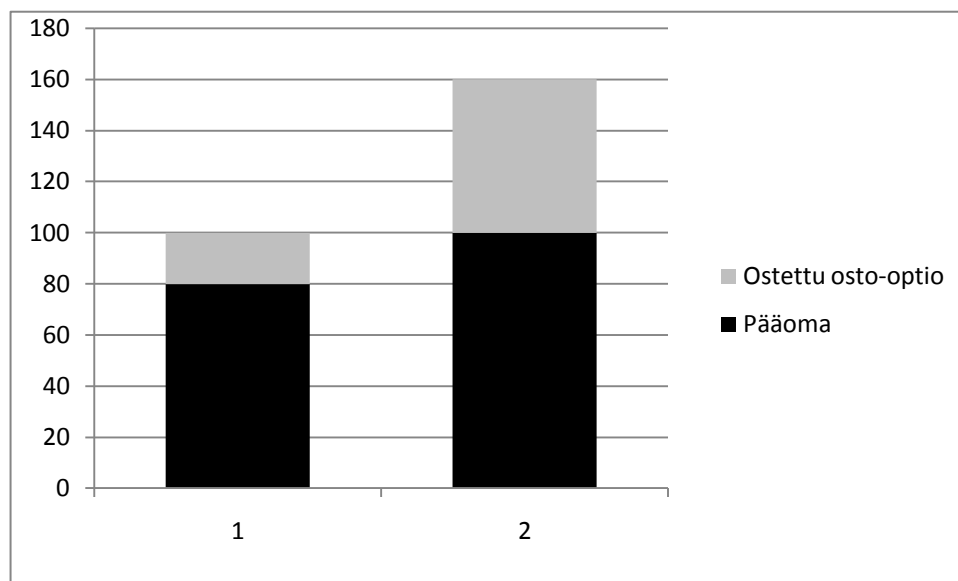
Pääomaturvatussa sijoittamisessa haetaan ensisijaisesti sijoitetun pääoman turvaamista ja vasta sen jälkeen tuottoa. Sijoitetun pääoman menettäminen on monen sijoittajan suurin pelko, mikä voi estää sijoittamisen pörssiosakkeisiin tai rahastoihin. Monet sijoittajat kokevat sijoituksien arvon alenemisen aiheuttaman huolen suurempana kuin vastaavasti saavutetun arvonnousun tuoman tyytyväisyyden. Näkemys korostuu etenkin piensijoittajien kohdalla, joiden

sijoituksissa olevat varat voivat olla suhteettoman suuret verrattuna hänen ansiotuloihinsa. Tällainen tappion ja voiton hyödyn epäsymmetrisyys selittää pääomaturvattujen sijoituskohteiden suosion. Tuotoissa pääomaturvattu sijoittaminen harvoin voittaa perinteisen sijoittamisen, mutta turva pääoman säilymisestä tuo suuremman mielihyvän kuin mahdollisen voiton maksimointi. (Järvinen ja Parviainen, 2011, 55-56)

Nimestään huolimatta pääomaturvatussa sijoittamisessa pääoma ei ole aina turvassa. Pääomaturva on voimassa vain sijoituksen eräpäivänä. Jos sijoittaja haluaa realisoida sijoituksensa ennen eräpäivää, on sijoitustappio mahdollinen. Pääomaturvattuun sijoittamiseen kuuluu myös liikkeellelaskijan riski. Saadakseen sijoittamansa pääoman tulee liikkeellelaskijan oltava eräpäivänä maksukykyinen. Asiaan on hyvä kiinnittää huomiota, koska sijoittaja valitsee yleensä pääomaturvatun sijoituskohteen sen tarjoaman pääomaturvan vuoksi. Liikkeellelaskijan maksukyvyttömyyden riskiä voidaan pitää varsin alhaisena, mistä syystä pääomaturvattuja tuotteita on markkinoitu aikaisempina vuosina hyvinkin vapaalla tyylillä. Nykyään markkinoinnissa on selkeästi mainittava, että sijoitukseen liittyy liikkeellelaskijariski sekä ja että pääomaturva on voimassa vain sijoituksen eräpäivänä.

Pääomaturvattujen tuotteiden historian suurin takaisku tapahtui vuonna 2008 kun Lehman Brothers meni konkurssiin. Tällöin konkretisoitui pääomaturvattujen tuotteiden liikkeellelaskijanriski. Sijoittajat, jotka olivat laittaneet varansa Lehman Brothersin laskemiin pääomaturvattuihin tuotteisiin menettivät varansa koska sijoitusten eräpäivänä liikkeellelaskija ei ollut maksukykyinen konkurssin takia. Lehman Brothersin konkurssi aiheutti myös muille pankeille suuria ongelmia. Kaikki Lehman Brotherin kanssa tehdyt johdannaisopimukset muuttuivat arvottomiksi. Liikkeellelaskijan riski ei oltu huomioitu, sillä yhden maailman suurimpiin kuuluvan investointipankin ajautuminen konkurssiin oli ennen kuulumatonta. Ennen finanssikriisiä liikkeellelaskijanriskiin ei kiinnitetty juurikaan huomiota. (Järvinen ja Parviainen, 2011, 45-50)

Yleisin pääomaturvattu sijoitustuote on *indeksilaina*. Perinteisessä indeksilainassa yhdistyvät talletuksiin liittyvä turva sekä mahdollisuus hyötyä suotuisasta markkinakehityksestä. Näin ollen se tarjoaa houkuttelevan vaihtoehdon sijoittajalle, joka turvallisuuden lisäksi on kiinnostunut indeksilainan mahdollistamasta tuottomahdollisuuksista. Indeksilainoissa lasketaan liikkeelle yleensä samalla kertaa niin sanottu perus- ja ekstra-versio. Perusversiossa koko sijoitettu pääoma on turvattu ja näin ollen tuottokerroin on alhaisempi. Ekstraversio antaa paremman tuotto-odotuksen, mutta siinä ei ole pääomaturvattuna koko sijoitettu summa vaan esimerkiksi 90 prosenttia sijoitettavasta varoista. Indeksilainassa pääoma jaetaan kahteen osaan. Esimerkkinä 100 000 euron indeksilaina (kuvio 3). Suurempi osa eli pääoma talletetaan niin, että se tuottaa eräpäivään mennessä koko sijoitetun summan verran. Pylväässä yksi on kuvattu lähtötilanne, jolloin 80 000 euroa talletetaan

Kuvio 3. Indeksilainan rakenne (Järvinen ja Parviainen, 2011, 29)

niin, että indeksilainan eräpäivänä se on tuottanut koko sijoitetun pääoman eli 100 000 euroa. Tämän talletuksen ansiosta indeksilaina on nyt pääomaturvattu. Toinen osa eli 20 000 euroa puolestaan sijoitetaan indeksin mukaisesti. Vaikka koko 20 000 euroa menetettäisiin markkinoilla niin eräpäivänä saadaan sijoitettu pääoma 100 000 euroa. Pylväässä 2 on kuvattu indeksilainan tuoton muodostuminen. Riskittömästi talletettu 80 000 euroa on eräpäivänä 100 000 euroa eli sijoitetun pääoman verran. Indeksien mukaisesti sijoitettu 20 000 euroa

on eräpäivänä 60 000 euroa eli kolminkertaistunut. Jos säästäjä olisi valinnut ekstra vaihtoehdon eli sijoittanut 10 000 euroa ylimääräistä ilman pääomaturvaa olisi hänen kokonaistuotto 190 000 euroa. (Järvinen ja Parviainen, 2011, 72-73)

Pääomaturvattu sijoittaminen on lähes riskitön sijoitusmuoto, joka voi tarjota hyvän tuottomahdollisuuden sijoitetulle pääomalle. Indeksilainat ovat yleensä pitkäaikaisia sijoituskohteita, mikä saattaa epäilyttää joitakin sijoittajia. Varat voidaan nostaa ennen eräpäivää, mutta siinä tapauksessa on riski varojen arvon alenemisesta. Jos indeksilainan kehitys on negatiivinen niin varat kannattaa ehdottomasti pitää eräpäivään asti, jotta sijoittaja välttyisi pääoman menetykseltä. Pitkäaikaisena, riskittömänä ja varsin hyvän tuotto-odotuksen tuotteena indeksilaina soveltuu hyvin PS-tilin sijoitusmuodoksi.

4 PS-TILIN PERUSRAKENNE

Pitkäaikassäästäminen eli PS on vapaaehtoista, sidottua ja verotuetta säästämistä eläkepäiviä varten. PS-tilillä olevat varat on sidottuna säästäjän eläkepäiviä varten, eikä hän voi nostaa säästöjään ennen sitä. PS-tilille säästetään varoja, jotka voidaan PS-tilin sisällä sijoittaa eteenpäin. Se toimii näin ollen sisääntuloväylänä varoille, josta ne sijoitetaan varsinaisiin sijoituskohteisiin. Tässä luvussa esitellään PS-tilin taustoja ja PS-sopimukseen liittyviä säädöksiä.

4.1 PS-tilin taustaa

Ehdotus PS-laista esitettiin jo vuonna 2003 kun Matti Louhekosken johtama Siva-työryhmä ehdotti sitä, mutta silloin ei vielä säädetty lakia. Vuoden 2010 alusta laki kuitenkin tuli voimaan ja huhtikuun 1. päivän jälkeen sitä on alettu myymään asiakkaille. Säästämissopimuksia saavat tarjota talletuspankit, sijoituspalveluyritykset ja rahastoyhtiöt sekä niihin rinnastettavat Suomessa toimivat ulkomaalaiset palveluntarjoajat. (Talousvaliokunnan mietintö 24/2009 vp) PS-tili on vaihtoehto eläkevakuutukselle, mikä oli aiemmin ainoa mahdollisuus eläkeajan ansioiden turvaamiseksi. Eläkevakuutukset ovatkin olleet suhteellisen suosittuja, vaikka niitä yleisesti pidetäänkin kalliina asiakkaalle, mutta tuottoisina henkivakuutusyhtiöille. Eläkevakuutuksen rinnalle tullut PS-tili on rakennettu kulurakenteeltaan edullisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. PS-tilissä on kolme oleellista piirrettä: pitkä, eläkeikään saakka ulottuva säästöaika, jonka kuluessa rahoja ei saa ulos, sekä 5000 euron enimmäisvuosimaksu, joka oikeuttaa 28 prosentin eli 1400 euron verovähennykseen ja ettei kertynyttä säästöjä voi nostaa eläkeiässä yhdellä kertaa, vaan nostoaika on 10 vuotta. (Talouselämä 26.02.2010)

PS-tili tuotiin markkinoille vaihtoehdoksi kalliille eläkevakuutukselle, ei normaalille sijoittamiselle. Tuote on tarkoitettu henkilölle, joka haluaa turvata elintasonsa työelämän jälkeen eläkkeelläoloaikanaan. Eläkelaskurin avulla laskettuna 30-vuotias 2000 euroa kuukaudessa ansaitsevan henkilön eläke tulisi olemaan noin 850 euroa kuukaudessa. (www.sampopankki.fi [30.3.2011])

Ansiotaso tippuisi alle puoleen aikaisemmasta. PS-tilin avulla henkilö laittaisi rahaa säästöön silloin, kun hänen ansiotasonsa olisi korkeimmillaan ja ottaisi säästöt käyttöön silloin kun ansiotaso muuten alenisi ja näin tasottasi tulojensa alenemista eläkkeelle siirryttäessä. Eläkesäästämisen kuukausierä on sitä pienempi mitä aikaisemmin säästämisen aloittaa. Tästä syystä säästäminen kannattaa aloittaa nuorena. Koska kyseessä on nimenomaan eläkesäästäminen on täysin perusteltua sitoa varat kunnes säästäjä on eläkeiässä. Jos säästäjällä on tarvetta saada säästetyt varat aiemmin käyttöönsä, tulee hänen sijoittaa varansa johonkin toiseen sijoitusmuotoon kuin PS-tiliin.

Suurin muutos PS-tilissä eläkevakuutukseen verrattaessa on sen lunastusmahdollisuudet. PS-tilin voi lunastaa 10 vuoden aikana kuukausittain vasta silloin kun säästäjä on eläkeiässä, mikä tarkoittaa tällä hetkellä 63 vuoden ikää. Mikäli säästäjä jatkaa töissä yli lakisääteisen eläkeiän, varojen takaisinsaantiaikaa voi lyhentää. Yhden vuoden lykkäys lyhentää maksuaikaa kahdella vuodella. Nostoaikaa voi kuitenkin lyhentää enintään neljällä vuodella. (Taloustaito 1/2010) PS-tilin tarkoitus on antaa mahdollisuus korkeampaan ansiotasoon eläkeiässä. Näin ollen on täysin luonnollista, että säästöt voidaan lunastaa vain suhteellisen pitkän ajan kuluessa, jolloin tämä vaikuttaa säästäjän ansiotasoon. Kerralla nostettava eläkevakuutus voi nostaa elintasoja hetkellisesti, mutta ei välttämättä pitkällä tähtäimellä, mikä taas on PS-tilin tarkoitus.

4.2 PS-tilin osapuolet ja PS-sopimus

PS-kokonaisuuden välttämättömät toimijat ovat säästäjä ja PS-palveluntarjoaja ja keskeisin elementti on PS-tili. Yksinkertaisimmillaan PS-kokonaisuudessa on vain kaksi toimijaa: säästäjä sekä PS-tilipankki. PS-tilipankki on silloin samalla myös PS-palveluntarjoaja (Poikonen ja Silvola, 2010, 35). PS-palvelua voivat tarjota talletuspankit (esim. Sampo Pankki, Osuuspankki ja Nordea), sijoituspalveluyritykset (esim. Nordnet ja Evli) ja rahastoyhtiöt. Palvelua voivat myydä myös sellaiset ulkomaiset talletuspankit, sijoituspalveluyritykset ja rahastoyhtiöt, joilla on Suomessa kiinteä toimipaikka. Kiinteällä toimipaikalla

tarkoitetaan yleensä pysyvää liikepaikkaa, josta yrityksen liiketoimintaa joko kokonaan tai osaksi harjoitetaan. (www.taloussanomat.fi [viitattu 5.1.2011])

PS-sopimuksessa on aina mainittava, että siihen sovelletaan lakia sidotusta pitkäaikaissäästämisestä. Pitkäaikaissäästämislain 10 § mukaan säästämissopimuksessa on mainittava ainakin seuraavat seikat:

- 1) sopimuksen osapuolet
- 2) muu säästövaroihin oikeutettu
- 3) sopimuksen nojalla perittävät maksut ja muut kulut sekä näiden määräytymisperusteet
- 4) sijoituskohteet, joihin säästövaroja voidaan sijoittaa, sijoittamisessa noudatettava sijoitusstrategia ja sijoitusten riskitaso
- 5) säästämis aika
- 6) ajankohta, jona säästöjen takaisinmaksu alkaa, taikka, jos säästövarojen nostoperusteena on muu seikka kuin säästövaroihin oikeutetun ikä tai muu etukäteen tiedossa oleva ajan kulumisen perusteella määräytyvä seikka, muu 1 §:ssä tarkoitettu erityinen nostoperuste
- 7) takaisinmaksun suorittamistapa ja erissä suoritettavien maksujen kesto
- 8) 14 §:n mukainen säästäjän oikeus irtisanoa sopimus sekä 15 §:n mukainen oikeus keskeyttää säästäminen
- 9) sopimukseen liittyvän säästämistilin tarjoaja ja tilinumero
- 10) tieto siitä, miten sijoitettujen säästövarojen arvo lasketaan 11–13 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. (www.finlex.fi [viitattu 30.3.2011])

Lisäksi PS-lain 7 §:ssä mainitaan, että palveluntarjoajan on ennen säästämissopimuksen tarjoamista hankittava riittävät tiedot säästäjän sijoituskokemuksesta ja –tietämyksestä. Tiedot saadaan soveltamalla Rahoitusvälineiden markkinat –direktiiviä nimeltä MiFID (Markets in Financial

Instruments Directive), jonka ansiosta suurimmassa osassa EU:n alueen maista noudattavat samoja sääntöjä rahoitusinstrumenttien kaupankäynnissä. Tärkein syy uuteen direktiiviin on asiakassuojan parantaminen. Tämä tapahtuu jakamalla asiakkaat kolmeen asiakasluokkaan: ei-ammattimaiset asiakkaat, ammattimaiset asiakkaat ja kolmantena luokka josta käytetään nimitystä hyväksyttävä vastapuoli, johon kuuluvat esimerkiksi valtion viranomaiset ja keskuspankki. PS-säästäjät ovat lähes poikkeuksetta ei-ammattimaisia asiakkaita, joille MiFID mahdollistaa parhaan asiakassuojan ja se myös määrittelee sen millaista informaatiota palveluntarjoaja antaa sijoittajalle.

PS-säästäjän, joka tallettaa varansa tilituotteisiin tai rahasto-osuuksiin, ei tarvitse käydä läpi MiFID:ä. Sen sijaan, jos PS-säästäjä haluaa sijoittaa rahansa pörssiosakkeisiin tai indeksilainaan, on hänen kanssa käytävä läpi MiFID. Asiakas voi omasta halustaan pyytää, että hänet siirretään toiseen asiakasluokkaan. Tällainen tilanne on mahdollinen, jos asiakasluokassa, johon säästäjä kuuluu, ei ole mahdollista sijoittaa johonkin tiettyyn monimutkaiseen sijoitusinstrumenttiin. Silloin hän voi pyytää palveluntarjoajaa muuttamaan hänen asiakasluokkaansa, jolloin hän voi sijoittaa siihen. Tällöin myös hänen asiakassuojansa muuttuu, joten asiakasluokanvaihto on aina lähtöisin asiakkaalta itseltään. (www.nordnet.fi [viitattu 28.3.2011])

4.3 PS-sopimuksen siirto ja irtisanominen

Sidottu pitkäaikaissäästäminen tarkoittaa, ettei säästösopimusta voida irtisanoa, ellei laissa mainittu irtisanomispöytäkirja sitä mahdollista. Näin ollen kerran avattua PS-tiliä ei voida jälkikäteen irtisanoa tai lunastaa kuten tavallisissa säästämisenmuodoissa on mahdollista. Säästäjän on kuitenkin mahdollista peruuttaa tekemänsä PS-sopimuksen ilmoittamalla siitä palveluntarjoajalle kolmenkymmenen päivän sisällä sopimuksen tekemisestä. Tämän jälkeen peruutus ei enää onnistu. Sopimuksen peruutustilanteessa säästövarat palautetaan säästäjälle. Näin myös siinä tapauksessa, jossa säästäjä ja säästövaroihin oikeutettu olisivat eri henkilöitä. Varat palautetaan säästäjälle rahana. Säästämisaikana tapahtuneet kurssivaihtelut sekä aiheutuneet kulut

vähennetään palautettavasta summasta, joten säästäjä ei saa peruutustilanteessa samaa summaa takaisin kuin mitä hän oli sijoittanut. Verotuksellisesti peruutustilanteessa katsotaan kuin PS-sopimusta ei olisi koskaan ollut voimassakaan. (Poikonen ja Silvola, 2010, 47-49)

Sopimus on mahdollista siirtää toiselle palveluntarjoajalle ja näin kilpailuttaa säästämismahdollisuuksia myös säästämisaikana. Tämä on erityisen tärkeä elementti kilpailun lisäämisessä ja palkkiokustannusten läpinäkyvyydessä sekä kulujen pitämisessä matalla tasolla. Laissa tämä mahdollistetaan ilman veroseuraamuksia, mikä on välttämätön edellytys, jotta palveluntarjoajan vaihto olisi mielekästä säästäjälle. Verovapauden saaminen vaihdon yhteydessä edellyttää, että uusi palveluntarjoajan täyttää PS-laissa mainitut kriteerit. (Valtiovarainvaliokunnan mietintö 40/2009vp) Vaihdettaessa PS-palveluntarjoajaa on hyvä huomioida, että PS-sopimus ei siirry sopimuksena uudelle palveluntarjoajalle, vaan siirrossa siirtyy lähtökohtaisesti rahaa eli PS-sopimuksen säästövarojen määrä. PS-sopimuksen sijoitussalkkua ei ole pakko realisoida siirtoa varten, mutta uudella palveluntarjoajalla ei ole velvollisuutta ottaa vastaan sijoitussalkkua sellaisenaan, eikä se käytännössä olisi aina mahdollistakaan.

Asia on relevantti esimerkiksi kun sijoitussalkussa on palveluntarjoajan sijoitusrahastoja, joiden siirtäminen kilpailevalle palveluntarjoajalle on käytännössä mahdotonta. Lähtökohtaisesti siis PS-tilille tallennetaan ja myös lunastetaan ainoastaan rahaa. Jos palveluntarjoajaa vaihtaessa PS-tilin varat realisoidaan ja sijoitetaan uudelleen uudella palveluntarjoajalla, menettäneen sijoittaja lunastus- ja merkintäpalkkioissa suurehkon määrän sijoitusvarallisuuttaan. Jos kuitenkin siirron vastaanottava taho tai sopimus ei ole tuloverolain edellytysten mukainen, luovuttavan tahon tulee tehdä ennakonpidätys, joka tehdään korotettuna. Siirtohetken mukainen arvo luetaan säästäjän tai vakuutusnottajan pääomatuloksi 50 prosentilla korotettuna. Ennakonpidätyksen tekeminen on luovuttavan tahon vastuulla. (Poikela ja Silvola, 2010, 109-110).

PS-tili on kauan odotettu mahdollisuus eläkesäästämiseen, joka oli aiemmin mahdollista vain eläkevakuutuksen kautta. PS-tilin tärkeimmät piirteet ovat siihen liitetty verovähennyksen osuus sekä tarkasti rajoitetut nostamismahdollisuudet, jotka tekevät säästämisaikasta jopa vuosikymmenien pituisen sekä nostoaika joka on lähtökohtaisesti kymmenen vuotta. Ps-tilin verotusta sekä varojen noston rajoituksia käsitellään seuraavissa luvuissa.

5 PS-TILIN VEROTUS

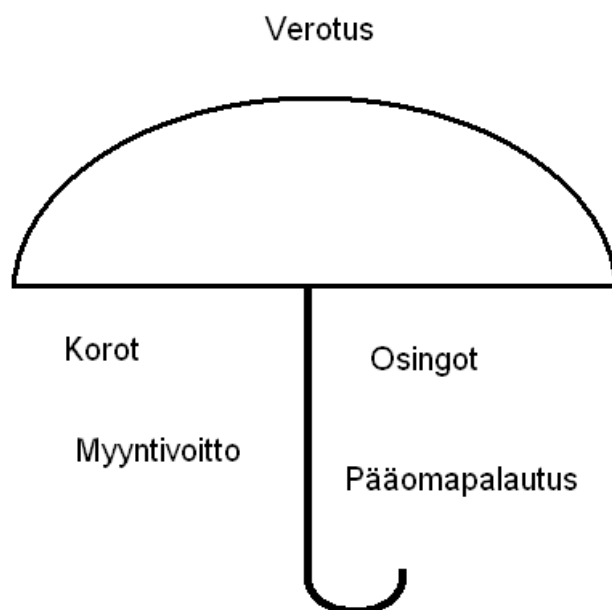
Verokannustetussa säästämässä yhteiskunta tarjoaa verokannusteen, jonka on tarkoitus houkutella ihmisiä säästämään yksilön ja yhteiskunnan kannalta toivottua tavoitetta varten. Suomessa tämä toteutetaan yleensä siten, että säästäjä voi vähentää verotuksessaan summan, jonka on säätänyt. Saamansa verokannusteen vastineeksi säästäjä sitoutuu siihen, ettei säästäjä voi nostaa kuin tiettyjen ehtojen täytyessä (Poikela ja Silvola, 2010, 73). Tärkein piirre pitkäaikaissäästämässä on juuri sen verotuksellinen arvo. Ilman veroetua on vaikea nähdä tilannetta, että säästäjä haluaisi sitoa varansa kymmeniksi vuosiksi tietämättä varmasti milloin varat saisi taas omaan käyttöönsä.

5.1 Verokannusteisen säästämisen mallit

Verotukielementti on seurausta säästöaikaisen tuoton verovapaudesta. Kyse on eläkesäästämisen verotuksessa kansainvälisesti yleisesti sovelletusta EET-periaatteesta (exemption, exemption, taxation), jossa säästäjä maksaa vakuutusmaksun vähennysoikeuden johdosta verottamattomista varoistaan, säästöaikaista tuottoa ei veroteta ja eläke on veronalaista tuloa. Eläkkeen nostovaiheessa jäljelle jää verotuki, joka muodostuu eläkesäästäjän omista varoistaan tekemän sijoituksen tuoton verovapaudesta. (HE 158/2009 vp) Toinen mahdollinen malli olisi TEE, jossa säästäjä ei saisi vakuutusmaksuista verohelpotusta, mutta aikanaan eläkettä nostattaessa tuotot olisivat verovapaita. Normaali sijoittaminen on TTE-mallinen, jossa tuotoista maksetaan verot, eikä säästämisaikana saa verohelpotusta. (Poikonen ja Silvola, 2010, 74)

Valtio tukee PS-tilille säästämistä 5000 euron verohyödyllä, josta saa verovähennyksenä pääomaveroprosentin mukaisen määrän eli tällä hetkellä 28%. ($5000 \text{ euro} \cdot 0,28 = 1400 \text{ euroa}$). Näin ollen todellinen säästöön laitettava summa on vuodessa 3600 euroa, jonka sijoitusvolyymi on kuitenkin 5000 euroa. Eläkeiässä PS-tuottoja nostattaessa, maksetaan vero koko nostettavasta summasta. Näin tasoitetaan säästämisajan menoja. Esimerkiksi 2000 euroa kuukausipalkkaa saava henkilö ansaitsee vuodessa 24 000 euroa. Tästä summasta 5000 euroa olisi noin 20 prosenttia. Voidaan päätellä, että 30-vuotias, jolla todennäköisesti on asuntolainaa sekä myös muuta käyttöä ylimääräiselle rahalle, ei laita PS-tiliin tällaisia summia, vaan huomattavasti vähemmän. Toisaalta henkilö, joka ansaitsee huomattavasti enemmän ei välttämättä ole niinkään huolissaan ansiotasonsa alenemisesta eläkeiässä tai varautuu siihen muulla tavoin kuin kuukausittain lunastettavan PS-tilin muodossa. Näin ollen voidaan pitää 5000 euron verohyödyn rajaa varsin realistisena, eikä suinkaan liian pienenä.

PS-tilissä käytettävää EET-mallin verotusta voidaan havainnollistaa sateenvarjolla (kuvio 4). Sateenvarjo suojaa sateelta, joka kuvaa tässä

Kuvio 4. PS-tilin Sateenvarjo

verotusta. Sateenvarjon alla, verotukselta suojassa, ovat säästämistä ja sijoittamisesta syntyneet tuotot, joita ovat esimerkiksi korot, myyntivoitot ja osingot. PS-tilin sisällä verottomana saadut tuotot kasvavat korkoa korolle periaatteella, jolloin ajan kuluessa ja varojen kertyessä tuotot ovat suuremmat, kuin siinä tapauksessa, että niistä maksettaisiin syntymishetkellä verot ja sijoitettaisiin uudelleen. EET-mallissa henkilön säästäessä PS-tilille 50 000 euroa, josta hän saisi veroetuna 14 000 euroa, joten hänen todellisuudessa sijoittamansa summa on 36 000 euroa. Säästöt kaksinkertaistuisivat säästöaikana, jolloin PS-tilin arvo olisi 100 000 euroa. Tästä summasta maksetaan pääomaveroa 28 000 euroa, jolloin sijoittajalle jää verojen jälkeen 72 000 euroa.

Puolestaan TEE-mallissa säästäjä tallettaa 36 000 euroa, josta hän ei saa verovähennystä. Säästöjen kaksinkertaistuessa hän saa koko summan takaisin ilman veroja eli 72 000 euroa. EET ja TEE-mallien lopulliset verohyödyt ovat samat, jos pääomaveroprosentti ei muutu säästöaikana. Tavanomaisessa säästämässä eli TTE-mallissa henkilö sijoittaa 36 000 euroa ja sijoitusten kaksinkertaistuessa hän maksaa voitoista veroa ($36\,000 \times 0,28$) 10 080 euroa ja hänelle jää verojen jälkeen 61 920 euroa. Tämä osoittaa miksi verokannustettu säästäminen on kannattava säästäjän kannalta.

5.2 Verovähennys ja verovähennykseen oikeutettu henkilö

Verovelvollisella on oikeus vähentää pitkäaikaisäästämissopimuksensa maksuja yhteensä 5 000 euroa vuodessa. Vähennyskelpoinen enimmäismäärä on kuitenkin 2500 euroa, jos verovelvollisen työnantaja on verovuonna maksanut verovelvolliselle ottamansa vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Maksuja voidaan vähentää aikaisintaan siltä verovuodelta, jonka aikana vakuutettu tai varoihin oikeutettu täyttää 18 vuotta, ja viimeistään siltä vuodelta, jonka aikana eläkettä tai muuta suoritusta on alettu maksaa. (Tuloverolaki 54 d § www.finlex.fi [viitattu 1.4.2011]) Käytännössä tämä rajoittaa PS-sopimuksen alaikärajaksi 18 vuotta, sillä ei ole verotuksellisesti kannattavaa aloittaa PS-säästämistä ennen kuin on täyttänyt

18 vuotta. Samoin ei ole järkevää säästää PS-tilille yli 5000 euro vuodessa, koska ylimenevältä osalta ei saa verovähennysoikeutta. Kuitenkin nostettaessa PS-säästöt maksettaisiin vero koko summasta. Tästä huolimatta suuremman summan säästäminen on täysin mahdollista. Työnantajan ottaman yksilöllinen eläkevakuutus puolittaa verovelvollisen vähennysoikeuden, vaikka työnantajan maksama summa olisi pienikin. Jos työnantaja ei maksa yksilölliseen eläkevakuutus sopimukseen jonain vuonna lainkaan, voi henkilö vähentää täydet 5 000 euroa verotuksessa, vaikka yksilöllinen eläkevakuutus sopimus olisikin voimassa.

Verovähennys tehdään vakuutetun tai säästövaroihin oikeutetun henkilön verotuksessa, ensisijaisesti hänen pääomatuloistaan. Jos pääomatuloja ei ole riittävästi tai lainkaan, vähennys tehdään erityisenä alijäämähyvityksenä verovelvollisen ansiotulon verosta. Euromääräinen hyöty on kummassakin tapauksessa yhtä suuri. Vastaavanlainen rekenne on käytössä asuntolainan korkojen vähentämisessä. Verovähennyksen saa siis säästövaroihin oikeutettu henkilö, vaikka maksut suorittaisikin esimerkiksi hänen puolisonsa, mutta jos henkilöllä ei ole tuloja riittävästi ja näin verovähennystä jäisi käyttämättä, siirtyy alijäämähyvitys puolisolalle. Tämä ei edellytä sitä, että puoliso on maksanut PS-sopimuksen maksut, vaan verovähennys siirtyy automaattisesti ilman verovelvollisen vaatimusta. Jos puolisonkaan verot eivät riitä verovähennyksen käyttämiseen, jää verovähennys käyttämättä. Puolisoiden välistä PS-sopimuksen maksut eivät ole lahjaveron alaisia (Perintö- ja lahjaverolaki 2§ www.finlex.fi; Poikonen ja Silvola, 2010, 79 ja 86).

Säästämis tilille ei saa tehdä säästösuorituksia sen jälkeen, kun nostoperuste tai, jos nostoperusteita on useita, kaikki nostoperusteet ovat täyttyneet ja säästösuorituksia on alettu nostaa kaikkien nostoperusteiden perusteella. (PS-laki 5 § www.finlex.fi [viitattu 30.11.2011]) Vähennysoikeus siis lakkaa, jos eläkettä tai muuta suoritusta *on alettu* maksaa. Verottajan tulkinta tässä tapauksessa on, että erityisen nostoperusteen perusteella kerralla ulosmaksettu etuus ei estä myöhempää vähennyskelpoista säästämistä. Näin ollen esimerkiksi nuorena työkyvyttömyyden takia kerralla nostetut säästövarat eivät

estä mahdollisuutta säästää tervehtymisen jälkeen vähennyskelpoisesti uudelleen. Toistuvaeräisenä ulos maksettu etuus kuitenkin poistaa henkilöltä loppuiksi oikeuden vähentää uusia maksuja (Poikonen ja Silvola, 2010, 90).

Kokonaisuuden kannalta lain piirre voi olla epäedullinen säästäjälle. Esimerkkinä henkilö, joka aloittaa eläkesäästämisen 20-vuotiaana saatuaan ensimmäisen vakituisen työpaikan. Kymmenen vuoden kuluttua hän on saanut säästettyä tuottoineen 35 000 euroa eli yhden vuoden ansionsa verran. Hänet irtisanotaan työstään ja tulojen pudottua hän tarvitsee lisäänsiötä ja päättää alkaa nostamaan PS-tilittään varoja, sillä erityinen nostoperusta mahdollistaa tämän. Hän ei osaa sanoa, miten kauan hän joutuu olemaan työttömänä, joten hän ei halua nostaa koko säästöjään kerralla vaan kuukausittain sopivan summan, koska jos hän saisi jo kahden kuukauden kuluttua uuden työpaikan, on turhaa nostaa yhden vuoden ansiota vastaava summa PS-tililtä. Koska hän nosti PS-säästönsä useammassa erässä, hän ei saa enää uudelleen aloittaa verotuettua eläkesäästämistä saatuaan uuden työpaikan, vaikka tarve eläkesäästämiseen on yhtä todellinen kuin aiemminkin. Laki ei näin ollen palvele tässä tapauksessa säästäjän intressejä, vaan kannustaa koko säästösumman nostamista, mikä ei välttämättä ole säästäjän kannalta paras mahdollinen tilanne.

Verotuen avulla säästäjiä kannustetaan sitomaan varansa eläkesäästämistä varten. Henkilö voi vähentää verotuksestaan pääomaveroprosentin mukaisesti säästämäänsä rahoja aina 5000 euroon asti. Ilman verokannustetta eläkesäästäminen ei olisi mielekästä, koska varat olisivat sidottuna eläkeikään asti. Varoja nostattaessa valtio perii koko säästetystä summasta pääomaveron. Ilman verokannusteita maksettaisiin ainoastaan myyntivoitosta pääomaveron. Näin ollen PS-tili ei ole verotonta säästämistä, vaan verotuettua säästämistä. Toinen verotuksellinen tuki PS-tilissä on sijoitusten voittojen verovapaus PS-tilin sisällä, jolloin voidaan saada parempi tuotto sijoituksille kuin silloin, jos myyntivoitoista perittäisiin aina pääomaveron.

6 PS-VAROJEN NOSTAMISEN RAJOITUKSET

PS-tili on sidottu säästämisen muoto. Varat on sijoitettu eläkesäästämiseen, eikä varoja näin ollen ole tarkoitus nostaa ennen eläkeikää. PS-laissa on määritelty milloin varat on mahdollista nostaa ja miten pitkän ajan kuluessa varoja nostetaan. PS-varoja ei ole tarkoitus nostaa yhdellä kertaa. PS-lakiin on sisällytetty erityisiä nostoperusteita, jolloin varat voidaan nostaa ennen suunniteltua nostoaikaa tai nopeammassa ajassa kuin on tarkoitus.

6.1 PS-varojen suunniteltu nostaminen

Ps-tili varoja voidaan alkaa nostamaan eläkeiässä kymmenen vuoden ajanjakson aikana. Jos henkilö jatkaa työelämässä vuoden määriteltyä eläkeikää kauemmin, voi hän nostaa varat kahdeksassa vuodessa ja jos taas hän jatkaa työelämässä kaksi vuotta niin voi hän nostaa varat kuudessa vuodessa. Tätä nopeammassa ajassa ei voida PS-tilin tuottoja nostaa suunnitellusti. PS-tili vaatii siis pitkäaikaista sitoutumista, eikä näin ollen sovellu ainoaksi sijoitusmuodoksi. Jos henkilö suunnittelee sijoittamista pahan päivän varalle tai lomaosakkeen ostoa varten kannattaa hänen sijoittaa varansa johonkin toiseen sijoittamisen muotoon kuin PS-tiliin. (Kauppalehti 15.1.2010)

TyEL:n mukainen vanhuuseläkkeen raja on Suomessa tällä hetkellä 63 vuotta, jonka jälkeen PS-tuottoja voi alkaa lunastaa. PS-lakiin ei ole määritelty 63 vuoden ikäraja, vaan nimenomaan TyEL:n mukainen vanhuuseläkeikä. Näin ollen, jos Suomessa vanhuuseläkeikä nousee tulevaisuudessa esimerkiksi 70 vuoteen saa PS-tilin varoja alkaa lunastamaan 70-vuotiaana. Tämä seikka lisää PS-tilin poliittista riskiä. Eläkeikä on ajankohtainen puheenaihe Euroopassa ja paine sen nostamiselle on monessa Euroopan maassa suuri. Toisaalta kansa vastustaa eläkeiän nostamista voimakkaasti, joten todennäköisesti siihen ei tule kovin suuria muutoksia, vaikkakin muutaman vuoden siirtymä voi olla hyvinkin mahdollinen. Koska aihe on juuri tällä hetkellä ajankohtainen, lisää se myös poliittisen riskin merkitystä PS-tilin kohdalla. PS-tilin tarkoitus on nostaa henkilön elintaso eläkeiässä, ja jos PS-varoja voi alkaa nostamaan jo ennen

eläkeikää mitätöisi se PS-tilin olemassaolon syyn. Eläkevakuutukset voidaan edelleenkin nostaa tietyn iän saavutettua.

PS-laissa on tarkkaan määritelty miten paljon säästäjä voi vuodessa nostaa varojaan. Vuosittain voidaan lunastaa enintään se summa, joka saadaan jakamalla jäljellä oleva säästön määrä jäljellä olevien maksuvuosien määrällä. Ulosmaksun alkaessa säästön määrä jaetaan lähtökohtaisesti kymmenellä. Esimerkiksi henkilöllä on PS-tilillään varoja 15 000 euroa. Hän on jäänyt eläkkeelle 63-vuotiaan, jolloin varojen nostot jaksotetaan 10 vuodelle. Hänellä on vielä jäljellä 5 nostovuotta. Tänä vuonna nostettavan määrän hän saa selville laskemalla varojen määrän ja jakamalla sen jäljellä olevien nostovuosien lukumäärällä eli $15\,000/5=3000$ euroa. Tästä saatu 3000 euroa on siis enimmäismäärä minkä henkilö voi nostaa tämän vuoden aikana. Hänen on mahdollista nostaa pienempi määrä kuin 3000 euroa, jolloin seuraavana vuonna jälleen lasketaan varojen määrä jaettuna jäljellä olevilla nostovuosien lukumäärällä. PS-lakiin on myös määritelty, että verosääntöjen puolesta voidaan aina kuitenkin maksaa vähintään 2000 euroa vuodessa. Säännön tarkoituksena on mahdollistaa pieneksi jääneiden säästöjen ulosmaksu nopeutetussa tahdissa. Tämän 2000 euron säännön perusteella voi käydä myös niin, että kaikki säästöt tulevat keralla maksetuiksi ulos (Poikonen ja Silvola, 2010, 112; Taloustaito 3/2010).

6.2 PS-varojen erityinen nostoperuste

Ps-tilin tuotot voidaan nostaa ennen eläkeikää muutamissa poikkeustapauksissa. Näitä ovat Tuloverolain 54 d §:n mukaan pitkäaikainen työttömyys, pysyvä työkyvyttömyys tai osatyökyvyttömyys, puolison kuolema tai avioero (www.finlex.fi [viitattu 1.4.2011]). Myös säästäjän kuoleman tapauksessa PS-tilin varat realisoidaan perinnönjakoa varten.

Säästäjän kuoleman tapauksessa PS-tiliin kuuluvan veroedun, eli verotuksen siirtäminen varojen noston yhteyteen, vuoksi PS-varoja verotetaan kahteen kertaan. Ensin verottaja ottaa PS-säästöistä pääomatuloveron, minkä jälkeen perilliset maksavat perinnöstään perintöveron. Koska vainaja oli saanut

siirtäessään varoja PS-tilille pääomatuloveron mukaisen verohyödyn, normalisoidaan tilanne ottamalla PS-säästöistä pääomaveron. Näin vainajan perilliset eivät saa parempaa veroetua kuin PS-säästäjä itse olisi saanut eläessään. Vaikka etenkin perillisistä saattaa kuulostaa siltä, että säästöjä verotetaan kahdesti ja näin ollen se olisi epäreilu perillisten kannalta, se ei todellisuudessa sitä ole. Tapausta voidaan verrata henkilöön, jolla on omaisuutta 36 000 euroa ja hän lainaa ystävältään 14 000 euroa, jolloin hänellä on kuollessaan omaisuutta 50 000 euroa. Perunkirjoituksessa maksetaan vainajan velat pois ja hänen omaisuudekseen jää 36 000 euroa, josta perilliset maksavat perintöveron. Samalla tavoin PS-tilin kanssa henkilö on saanut veroedun avulla tavallaan lainaa valtiolta, jonka hän maksaa pois PS-tilin lunastuksen yhteydessä. Vaikka vainajalla on 50 000 euroa PS-tilillä maksetaan siitä verot pois, velka verottajalle, ja näin tilille jää 36 000 euroa josta perilliset maksavat normaalisti perintöveron.

Avioerotilanteessa PS-lakiin ei ole säädetty erikseen säästövaroihin oikeutetun avioeron aviovarallisuusosoikeudellisista seuraamuksista. Näin ollen PS-säästöt otetaan huomioon osituslaskelmissa, ellei siitä avioehdossa muuta sovita. Tästä syystä avioero on yksi tuloverolain sallima erityinen nostoperuste. Erotilanteessa tasingonmaksuvelvollisella saattaa olla tarve saada varoja, joilla suorittaa tasingon, joten tämä nostorajoituksen lievennys on katsottu tarpeelliseksi. Avioerotilanteessa ei tietenkään ole pakko realisoida PS-säästöjään, vaan henkilö voi halutessaan jatkaa normaalisti PS-säästämistään ja maksaa tasingon muista säästöistään. Koska avioerotilanne mahdollistaa PS-sopimuksen purkamisen, on mielenkiintoista nähdä yleistyvätkö fiskaaliset avioerot. Säästäjä, joka on sitonut varojaan PS-tiliin ja tarvitsee varat ennen eläkeikänsä on avioero helpointen järjestettävä nostoperuste PS-varoille. Vielä ei ole selkeää ennakkotapausta, voivatko eronneet puoliso jatkaa suhdettaan avopuolisoina PS-varojen noston yhteydessä. (Poikonen ja Siivola, 2010, 70)

PS-sopimukseen, jossa kumpikin puoliso on eri rooleissa, toinen säästäjänä ja toinen säästövaroihin oikeutettuna, ei kannata jatkaa säästämistä avioeron jälkeen. Maksut eivät olisi tällöin enää vähennyskelpoisia, sillä vähennysoikeus

koskee vain puolisoa. Näissä tilanteissa olisi järkevää muuttaa rooleja niin, että säästövaroihin oikeutettu olisi myös PS-sopimuksen säästäjä. PS-laissa ei ole määritelty minkä ajan kuluessa nostoperusteeseen on vedottava. Varmaa on, että se ei ole tarkoitus olla voimassa loputtomiin. Avioerotilanteessa voitaisiin katsoa nostoperusteen päättyneen viimeistään osituksen aikana. Pidemmän ajan päästä tapahtunut noston verottajan voisi katsoa tapahtuneen ilman erityistä nostoperustetta, jolloin nostosta perittäisiin veroseuraamus. (Poikonen ja Siivola, 2010, 70 ja 90)

PS-lain 17 § (www.finlex.fi [viitattu 5.2.2011]) mukaan säästövaroja ei saa ulosmitata säästäjän eikä muun säästövaroihin oikeutetun velasta, jos:

- sopimuksen tekemisestä on ulosmittausta toimitettaessa kulunut vähintään viisi vuotta
- säästämisaikaksi on sovittu vähintään kymmenen vuotta
- säästämistilille ei ole minään vuonna tehty maksusuorituksia enemmän kuin viidennes niiden suoritusten yhteenlasketusta määrästä, joka olisi ollut suoritettava, jos suoritukset olisi sopimusta tehtäessä tasaisesti jaettu kymmenelle vuodelle

Käytännössä tämä tarkoittaa, että PS-säästöjä ei voida ulosmitata ellei ole syytä olettaa, että varoja on siirretty PS-tilille suojaan ulosotolta. Jos henkilö laittaa joka kuukausi 100 euroa PS-tilille, mutta vähän ennen ulosottotilannetta hän laittaaakin 1000 euroa PS-tilille, niin tässä tapauksessa on varat mahdollista ulosmitata.

PS-tili on varautumista eläkeaikaa, joten siihen säästetyt varat sidotaan siihen asti. Säästäjän elämässä saattaa tulla eteen tilanteita, jolloin hänen on pakko saada säästämänsä varat käyttöön. Tästä syystä PS-lakiin on sisällytetty mahdollisuus nostaa varat erityisen nostoperusteen vuoksi, sillä varat ovat joka tapauksessa säästäjän omia.

7 PS-TUOTTEEN LANSSEERAUS JA SEN ONNISTUMINEN

Lokakuuhun 2010 mennessä oli avattu vasta 5 700 PS-tiliä, mikä on ollut suuri pettymys palveluidentarjoajille. Nordean johtaja Risto Kauppmäen mukaan perinteisiä eläkevakuutuksia myytiin aikaisemmin huomattavasti enemmän kuin nyt myydään eläkevakuutuksia ja uutta PS-tiliä yhteensä. (www.kauppalehti.fi [viitattu 20.11.2010]) Laki, jonka piti kannustaa ihmisiä varautumaan eläkeaikaiseen ansioiden vähenemiseen, itse asiassa vähensi ihmisten eläkesäästämistä. PS-tuotteiden suosion puutteeseen voidaan määritellä syyksi muun muassa

- PS-tuotteen poliittinen riskin
- median negatiivinen kirjoittelu PS-tuotteesta
- pankkien alkuinnon nopean laimenemisen, mikä on seurausta kahdesta edellisestä kohdasta

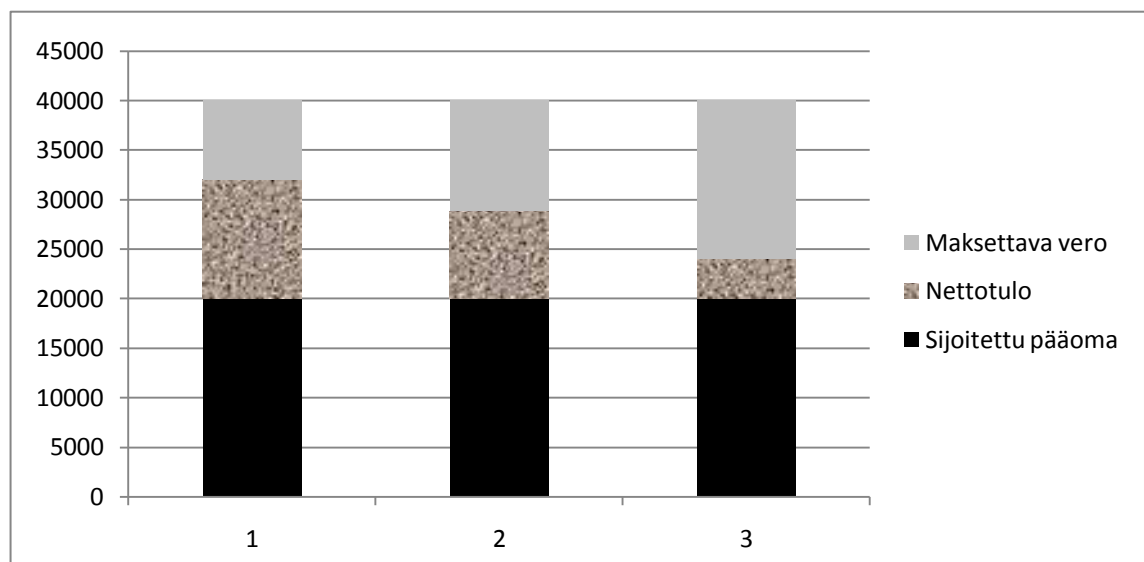
7.1 Poliittisen riskin vaikutus

Suurin riski PS-tilieissä on luonnollisestikin sijoitusten arvon heittelehtiminen. Tästä riskistä sijoittaja on tietoinen ja hänellä on mahdollisuus itse vaikuttaa sijoitusten riskipitoisuuteen. Säästäjä voi sijoittaa rahansa tarvittaessa pääomasidottuihin sijoitustuotteisiin, jolloin hänellä ei ole pelkoa sijoitusten arvon alenemisen suhteen. Toinen suuri riski PS-tilieissä on poliittinen riski ja tämä on sellainen johon suomalaiset eivät ole tavannoimaisesti edes pitäneet mahdollisena Suomessa. PS-tilien poliittinen riski jakautuu kahteen sektoriin verotukselliseen sekä varojen sidonnaisuuteen eli lainsäädännölliseen riskiin. Koska kyseessä ovat ihmisten säästöt ja nimenomaan eläkesäästöt, ihmiset usein ylimitoittavat riskien todellisen arvon.

Suurin poliittinen riski PS-tilieissä on verotuksellinen. Eläkesäästäjä voi vähentää verotuksessaan säästöt 5000 euroon asti pääomaveroprosentin mukaan nyt ja maksaa lunastettaessa vastaavasti tulevaa pääomaveroa.

Kukaan ei tiedä mikä pääomaveroprosentti on silloin ja siihen asti varat on kiinni PS-tilissä. (Kauppalehti 04.06.2010) Pääomaveroprosentti on tällä hetkellä 28 prosenttia ja juuri tällä hetkellä poliitikoilla on painetta kiristää pääomaverotusta seuraavaksi vaalikaudeksi sillä pääomaverotus on löyhemmin verotettu kuin ansiotulovero. Jos ei ole tietoa miten paljon pääomaveroprosentti on vuoden päästä, niin miten voidaan ennakoita miten paljon se on neljäkymmenenvuoden päästä silloin kun kaksikymmenvuotias eläkesäästäjä alkaa lunastamaan PS-varojaan. Suurella todennäköisyydellä se ei tule olemaan nykyinen 28 prosenttia, eikä edes Hetemäen työryhmän ehdottaman 30 prosenttia. Yksi mahdollisuus on, että pääomatuloja verotetaan progressiivisesti tai ansio- ja pääomatulot yhdistetään verotuksellisesti. Tai jos pääomatulojen verotus muuttuu radikaalisti, niin voi olla että PS-tilien kohdalla säädetään oma muista poikkeava verotus. (Hämäläinen, arvopaperi [viitattu 14.4.2011])

Kuviossa 5 on vertailtu miten pääomaveroprosentin muutokset vaikuttavat säästäjän maksamiin veroihin. Esimerkkinä on henkilö, joka on säästänyt PS-tililleen 20000 euroa viiden vuoden aikana. Säästäjän sijoitukset ovat kaksinkertaistuneet säästöaikana, joten säästäjän on lunastettaessa 40000 euroa. Kuviossa on esimerkkinä miten verotuksellisesti vaikuttaa, jos

Kuvio 5. PS-tilin tuottojen verotus pääomaveroprosentin muuttuessa

pääomaveroprosentti muuttuu juuri ennen säästöjen lunastusta. Kuvion pylväässä 1 on pääomaveroprosenttina 20, jolloin hän maksaa veroa $(40000 \cdot 0,2)$ 8000 euroa ja hän saa eläkettä nostattaessa 32000 euroa. Pylväässä 2 pääomaveroprosentti pysyy saman eli 28 prosentissa. Tällöin hän maksaa veroa lunastaessaan säästönsä $(40000 \cdot 0,28)$ 11200 euroa ja nostettava eläkemäärä on 28800 euroa. Pylväässä 3 on havainnollistettu tilanne, jossa pääomaveroprosentti on noussut 40. Tällöin säästäjä joutuu maksamaan säästöistään veroa $(40000 \cdot 0,4)$ 16000 euroa. Eläkettä hän voisi nostaa tällöin 24000 euroa.

Kaikissa kolmessa tapauksessa säästäjä on saanut säästöhetkellä silloisen pääomaveroprosentin mukaisesti verohelpotusta eli $(20000 \cdot 0,28)$ 5600 euroa. Näin ollen esimerkissä 1 on todellinen nettotulo $(5600 + 32000)$ 37,600 euroa. Esimerkissä 2 $(5600 + 28800)$ 34400 euroa ja esimerkissä 3 $(5600 + 24000)$ 29600 euroa. Jos pääomaveroprosentti on ollut sama säästämishetkellä ja lunastaessa tuotot on todellisuudessa sama. Jos pääomaveroprosentti on pienempi saa säästämisaikana vähemmän veroetua, mutta toisaalta maksaa lunastushetkellä vähemmän veroa. Jos taas pääomaveroprosentti on suurempi, säästämishetkellä saa suuremman verohyödyn ja lunastettaessa maksetaan samassa suhteessa enemmän veroa.

Pääomaveron muutokset eivät edes välttämättä ole niin huono asia kun se saattaa kuulostaa. On selvää, että verotukset muuttuvat vuosien aikana jatkuvasti ja seuraavien 50 vuoden aikana pääomatulojen verotus ehtii muuttua useampaan kertaan. 40-vuotiaalle PS-säästäjälle pääomatulojen verotuksen kiristyminen seuraavaksi kahdeksikymmeneksi vuodeksi on pelkästään hyvä asia. Henkilö joka sijoittaa 20 000 euroa PS-tilille viiden vuoden aikana pääomaveroprosentin ollessa nykyinen 28 saa veroetuna 5600 euroa. Jos pääomaveroprosentti olisi säästöaikana 40, niin hän saisi veroetuna 8000 euroa. Näin ollen PS-säästäjä hyötyy siitä, jos säästöaikana pääomatuloja verotetaan kovemmin kuin nostohetkellä. PS-tilin sisällä voitot ovat verottomia, joten suurempi pääomaveroprosentti mahdollistaa itse asiassa suuremman hyödyt sijoituksissa ”korkea korolle” -periaatteen takia. Pääomatulojen

verotukset muutokset aiheuttavat epävarmuutta PS-säästäjälle, mutta sen todelliset vaikutukset riskeihin eli nettotulojen lopulliseen määrään voi olla yhtä hyvin positiivinenkin. (Hämäläinen, arvopaperi [viitattu 14.4.2011])

Varojen sidonnaisuuteen vaikuttaa PS-laissa määritelty varojen nostamisajankohta. Se ei ole sidottu mihinkään tiettyyn ikään, vaan tarkoittaa TyEL:n mukaista vanhuuseläkeikää. Sijoittajan epävarmuus siitä, milloin hän saa käyttöönsä sijoittamansa rahat, vaimentaa sijoitusintoa. Vaikka PS-sijoitukset ovatkin yleisesti jopa kymmenien vuosien pituisia, monia vaivaa PS-tilissä juuri tämä piirre verrattuna aikaisempaan eläkevakuutukseen, jossa määriteltiin tietty ikä milloin sijoituksensa sai takaisin. Tässä vaiheessa on hyvä muistuttaa mieleen, miksi PS-lakia on tehty ja minkä syyn takia henkilö aloittaa juuri PS-säästämisen. PS-tilillä on tarkoitus vaimentaa eläkeaikaisen ansiopudotuksen suuruutta, joka toteutetaan säästämällä silloin kuin tulot ovat suurimmillaan ja otetaan varat käyttöön kun tulot pienenevät. Tätä taustaa vasten olisi ristiriitaista, jos PS-säästäjä voisi lunastaa nykyisen 63-vuoden eläkeiän jälkeen, vaikka lainsäädäntö mahdollistaisi eläkkeelle jäämisen vasta 65-vuotiaana. Tällöin henkilö saisi kahden vuoden ajan palkkaa ja sen lisäksi nostaisi PS-varojaan.

7.2 Median vaikutus

PS-tilin tapaista tuotetta on suunniteltu jo vuodesta 2003 alkaen ja vuoden 2010 alussa laki tuli voimaan, vaikkakin sen myynti sallittiin alkamaan vasta huhtikuussa 2010. Lain voimaan tulon jälkeen media alkoi kirjoittamaan uudesta säästämismahdollisuudesta, vaikka sillä ei ollut edes tietoa palveluntarjoajista, eikä heidän PS-tuotteistaan. Alkuvuodesta useat lehdet kehottivat odottamaan eläkesijoituspäätöksenteossa loppuvuoteen ja suorastaan kehottivat ihmisiä olemaan ottamatta uutta PS-tiliä (Turun Sanomat 01.04.2010). Syyksi tähän mainittiin se, että uusi tuote on keskeneräinen ja palveluntarjoajien PS-sopimuksen ehdot tarkentuisivat myöhemmin ja toiseksi syyksi mainittiin, että saadakseen täysimääräisen veroedun riittää, että varat siirretään tilille joulukuussakin.

Useimmat eläkesäästäjät ovat kuukausitallettajia. PS-tilissä on suurimmalla osalla säästämisaika pidempi kuin varojen lunastamisaika. Tämä mahdollistaa pienenkin talletuksen tekemisen kuukausittain. Varsin tavallinen kuukausisäästösumma on sata euroa, jonka pankki veloittaa automaattisesti säästäjän tililtä. Sata euroa kuukaudessa tekee vuodessa 1200 euroa, joka noin neljännes 5000 eurosta. Näin ollen harva käyttää täysimääräisesti 5000 euron verohyödyn ja kuukausittain säästään ja useamman vuosikymmenen kestävässä säästämisenä on varsin pieni merkitys sillä milloin säästämisen aloittaa. (Talouselämä 7/2010)

Talouden julkaisuiden ja sanomalehtien kirjoituksissa PS-tuotteesta mainitaan usein vain sen huonot puolet ja verrataan sitä normaaliin säästämiseen, vaikka oikea vertailupari olisi eläkevakuutus. Normaaliin osakesäästämiseen verrattu PS-tuote on kankea ja vahvasti rajoitettu sijoittamisenmuoto. Osakekaupoilla voi saavuttaa lyhyessäkin ajassa suuria voittoja, jotka voi realisoida nopeassakin aikataulussa, kun taas samoja kauppia tekemällä PS-sopimuksen sisällä saavuttaa samat voitot, joista ei tarvitse maksaa pääomaveroa myydessään osakkeet, mutta varoja pääsee käyttämään vasta eläkeiässä jopa kymmenien vuosien päästä. Tämä on yksi syy miksi PS-tuote ei näytä houkuttelevalta riskihakuiselle sijoittajalle. On kuitenkin huomattava ettei PS-tiliä ei ole olekaan suunniteltu ammattisijoittajalle, eikä varsinkaan ainoaksi sijoitusmuodoksi sijoittajalle, vaan yhdeksi osaksi sijoitussalkkua.

7.3 PS-tilien myynnin laimeneminen

Pankkitoiminnan perusteet ovat asiakkaissa. Pankit ottavat vastaan talletuksia, jotka muodostavat yhdessä pankin pääoman kanssa pankin taseen. Pankki ei säilytä talletuksia tallelokeroissa, vaan lainaa valtaosan talletuksista eteenpäin. Luotonannossa pankin on pidettävä huolta vakavaraisuudestaan ja otettava huomioon luottoihin liittyvä riski. Jos luotonottaja tekee vararikon, eikä kykene näin ollen maksamaan luottoaan takaisin, on pankin pystyttävä kattamaan luottotappio omalla pääomalla. Pitääkseen oman pääoman tasapainossa on pankin talletuksien oltava tasapainossa. Tasapainon eli riskittömyyden

saavuttamiseksi pankki tarvitsee pitkäaikaisia talletuksia. Asiakkaan varojen likviditeetin vähentäminen eli varojen saatavuuden heikentäminen tuo pankille pitkäaikaista talletusta. Käyttötilillä olevat varat ovat nostettavissa milloin tahansa ja näin ollen pankin taseeseen suhteutettuna riskipitoisia. Määräaikaisissa tileillä olevissa varoissa pankki voi luottaa siihen, että varat ovat pankin taseessa vähintään sovitusajan. Mitä pidempiaikaisia talletuksia pankkia saa, sitä vakavaraisempi se on. (Pohjola yms., 2006, 171-172)

PS-tilit, jotka ovat lähtökohtaisesti kymmenienvuosisia talletuksia, ovat näin ollen kannattavia sijoituksia pankeille. Tästä syystä on outoa, että kaikki talletuspankit eivät ole ottaneet PS-tiliä edes valikoimiinsa. Esimerkiksi Handelsbanken on jättäytynyt kokonaan pois PS-tilien markkinoilta. Handelsbanken perustelee päätöstään sillä, että tuotteelle ei ole tarpeeksi kysyntää. Eläkeaikaiseen varautumiseen heidän mukaan on kysyntää, mutta se ei koske PS-tiliä, vaan perinteisiä eläkevakuutuksia tai sitten suoria osakesijoituksia ilman verohelpotusta. Näin Handelsbanken tekee asiakkaidensa puolesta päätöksen, eikä anna heille mahdollisuutta yhteen eläkeaikaisen säästämisen muotoon. (Turun Sanomat 7.8.2010)

PS-tilien kysyntä on suoraan verrannollinen sen tarjontaan. Usein säästäjä ostaa juuri sen tuotteen jota hänelle innokkaimmin myydään. Perinteisissä eläkevakuutuksissa palveluntarjoajan saama kate oli niin leveä, että sitä kannatti myydä innokkaasti. PS-tileissä puolestaan kate jää pienemmäksi, mutta puolestaan niiden avulla pankki voisi kasvattaa uskollista asiakaskuntaa ja saada pitkäaikaisia talletuksia, jotka vaikuttavat pankin vakavaraisuuteen. Pankin saama hyöty ei olisi tällöin suoranaista, vaan se tulisi esiin vasta kokonaisuutta ajatellen. (Helsingin Sanomat 13.4.2011)

PS-tilejä avattiin vuoden 2010 aikana 9811 kappaletta, joista Sampo Pankki on avannut suunnilleen puolet. Se on alusta lähtien tarjonnut PS-sopimustaan ilman erillisiä maksuja ja käynnistänyt näyttäviä mainoskampanjoita tuotteesta. Sampo Pankin markkinaosuus PS-tileistä kuvaa hyvin myyntityön merkitystä. Sampo Pankki on alusta asti ollut tosissaan mukana PS-tilien myynnissä ja tehnyt omasta PS-tuotteesta houkuttelevan asiakkaan kannalta. Esimerkiksi

Nordea luopui PS-tilien palkkioista vasta vuoden 2010 loppupuolella. Jos kaikki pankit olisivat lähteneet yhtä innokkaasti markkinoimaan uutta PS-tuotetta, olisivat todennäköisesti sen myyntimäärät huomattavasti suuremmat kun ne nyt ovat. Myös vielä kirjoitushetkellä pääministerinä toimiva Mari Kiviniemi, joka oli mukana PS-lain valmistelussa, arvosteli pankkeja PS-tilien laiskasta markkinoinnista. (Helsingin Sanomat 13.4.2011; Arvopaperi 4/2011)

PS-tilin on hyvä tuote eläkesäästämiseen. Tuote on suunniteltu eläkeaikaisen ansiotason nousemiseen. Jos säästäjän tavoitteena on ostaa asunto Espanjasta eläkkeelle jäätyään, tulisi hänen säästää varat tähän tarkoitukseen muulla tavoin kuin PS-tilin kautta. PS-tili on vaihtoehto eläkevakuutukselle, joka on kulurakenteeltaan kalliimpi. PS-tili on tarkoin rajoitettu säästämisenmuoto, jonka nostamisperusteet poikkeavat eläkevakuutuksesta. Jos säästäjä arvostaa eläkevakuutuksen nostoperusteita, hänen kannattaa säästää siihen. Tämä ei tee PS-tilistä huonompaa tuotetta, vaan ainoastaan erilaisen. PS-tili on tarkoitettu nimenomaan niille henkilöille, jotka haluavat eläkeaikana saada suurempaa tuloa kuin mitä lakisääteinen työeläke heille mahdollistaisi.

8 YHTEENVETO

PS-tili on pitkään kaivattu vaihtoehto eläkesäästämiseen. Aikaisemmin eläkesäästämistä harkitsevan henkilön ainoa vaihtoehto oli kulurakenteeltaan raskas eläkevakuutus. Kalliina pidetty eläkevakuutus on kuitenkin ollut suosittu sijoittamisen muoto. PS-tili tarjoaa vaihtoehdon tälle ja myös mahdollisuuden säästäjän itse vaikuttaa suuremmassa määrin varojensa sijoittamiseen. PS-tilin kulurakenteesta on tehty läpinäkyvämpi ja palveluntarjoajan vaihto on tehty mahdolliseksi, mikä alentaa PS-tilin kustannuksia kilpailun lisääntyessä.

PS-tili on tarkoitettu henkilölle, joka haluaa turvata elintasonsa eläkepäivinä. Tästä syystä on erikoista, että PS-tiliä on kritisoitu siitä, että sen lunastaminen on mahdollista vasta työeläkkeelle jäätyä, eikä ennalta määrättyinä hetkenä. Eläkesäästämistuote on siis huono sen takia, että siinä säästetään eläkkeelläoloaika varten. Jos henkilö nostaisi varat ennen eläkeikäänsä, niin

eihän se edes olisi eläkesäästämistä. PS-tilin varat on lähtökohtaisesti nostettavissa kymmenen vuoden aikana. Vain pitkä nostoaika mahdollistaa sen, että säästäjän elintaso parantuu eläkkeellä. Lyhyt nostoaika parantaisi elintasoä hetkellisesti, mutta se ei täyttäisi eläkesäästämisen määriteltyä tarkoitusta.

Eläkepäivien ansion tason pudotuksesta huolestuneelle säästäjälle PS-tili on hyvä tuote. PS-tilin ansiosta on mahdollista säästää kustannustehokkaasti eläkepäiviä varten. Tämän lisäksi valtio kannustaa eläkesäästämistä tarjoamalla verotukea säästäjälle. Säästäjä voi vähentää verotuksessaan pääomaveroprosentin mukaisesti. Vaikka PS-säästöt verotetaan lunastusvaiheessa koko pääomaltaan, niin tämä veroetu mahdollistaa huomattavat tuotot säästöaikana. Vielä kun veroetuun liitetään säästöaikaisen voittojen verottomuus, niin korkea korolle periaatteella säästöjen todellinen tuotto ylittää tavanomaisessa sijoittamisessa saadut voitot.

PS-säästämisen huonot puolet ovat sen rakenteeseen kuuluvat epävarmuustekijät, kuten pääomaveroprosentti lunastusvaiheessa ja PS-säästöjen lunastamisajankohdan määrittely. Pääomaveron vaihtelu vaikuttaa suoraan PS-tilin kannattavuuteen. Vaikka pääomaveroprosentin vaihtelu ei aina ole säästäjän kannalta negatiivinen, niin siihen liittyvä epävarmuus tekee PS-tilistä vähemmän houkuttelevan. Täsmällisemmällä lainsäädännöllä tämä poliittinen riski oltaisiin saatu eliminoitua, mutta tällä hetkellä se on PS-tilissä. Sen ettei PS-varojen tarkkaa lunastamisajankohtaa vielä tiedetä ei pitäisi vähentää säästämisen innokkuutta, koska PS-säästöt on käytettävissä joka tapauksessa eläkeiässä, on se sitten nykyisen lainsäädännön mukainen 63 vuotta tai jokin muu.

Tämä opinnäytetyö keskittyi PS-tilin esittelemiseen. Työn aikana lisätutkimuksen aiheiksi heräsivät PS-tilin sekä eläkesäästämisen vertailu. Tässä työssä oli näiden kahden vertaileminen rajattu pois, mutta monesti työn aikana näiden kahden eläkesäästämisen muodon vertaileminen tuli eteen. Vertaileminen olisi hyödyllinen niin säästäjän kannalta kuin myös pankkitoimihenkilön näkökulmasta, jolloin saataisiin tuotteista täsmällisempi näkemys. Toinen lisätutkimuksen aihe voisi olla pääomaveroprosentin

muuttumisen vaikutus PS-säästöihin. Tämä piirre on aiheuttanut paljon keskustelua PS-tilistä. Lisätutkimuksessa voitaisiin havainnollistaa miten paljon pääomaveroprosentin muuttuminen vaikuttaa PS-säästöihin sekä keksiä vaihtoehtoisia ratkaisuja verotuksen toteuttamiseen. Myös PS-tilin myyntipainotteinen tutkimus olisi hyvä toteuttaa. Tutkimuksessa voitaisiin havainnollistaa miksi PS-säästäminen kannattaa aloittaa jo nuorena, vaikka olisi muitakin säästötarpeita. Myös asuntovelalliseksi järkevä PS-tilin toteutus on hyvä tuoda esiin.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Helsingin Sanomat 31.3.2010

Helsingin Sanomat 16.4.2010

Helsingin Sanomat 24.5.2010

Helsingin Sanomat 12.1.2011

Helsingin Sanomat 20.3.2011

Helsingin Sanomat 5.4.2011

Hämäläinen, K. 2003. Osakesijoittajan opas. Hämeenlinna: Karisto Oy:n kirjapaino.

Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. 3., uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino oy.

Järvinen, S. & Parviainen, A. 2011. Pääomaturvattu sijoittaminen. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino oy.

Kauppalehti 15.1.2010

Kauppalehti 22.1.2010

Kauppalehti 12.3.2010

Kallunki, J, Martikainen, M & Niemelä, J. 2008. Ammattimainen sijoittaminen. 6. painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Pohjola, M, Pekkarinen, J & Sutela, P. 2006. Taloustiede, 1. painos. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Poikonen P. & Silvola T. Eläkesäästäminen. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Puttonen, V. & Repo, E. 2007. Miten sijoitan rahastoihin. 4., uudistettu painos. Juva: WS Bookwell.

Salon Seudun Sanomat 5.4.2011

Talouselämä 26.2.2010

Taloustaito 1/2010

Taloustaito 3/2010

Turun Sanomat 7.9.2010

Turun Sanomat 14.12.2010

Tikkanen, E & Vartia, P. 2007. Taloudellista pääomaa. 6., uudistettu painos. Yliopistopaino, Helsinki.

Virrankoski, P. 2009. Suomen historia 1 & 2. 2., korjattu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Verkkajulkaisu lähteet:

<http://www.arvopaperi.fi/uutisarkisto/article486789.ece?s=l&wtm=-16082010> viitattu 23.8.2010

<http://www.arvopaperi.fi/uutisarkisto/pelko+verohyoty+ja+pstili/a490309> viitattu 1.4.2011

<http://www.arvopaperi.fi/uutisarkisto/article486789.ece> viitattu 1.4.2011

<http://www.arvopaperi.fi/uutisarkisto/pstilin+matematiikka/a389769> viitattu 1.4.2011

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091183?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=pitk%C3%A4aikaiss%C3%A4%C3%A4st%C3%A4%2A> viitattu 4.4.2011

<http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/plehti/tulostus.jsp?oid=2010/11/15/3996291> viitattu 15.11.2010

<http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/arkisto/tulostus.jsp> viitattu 16.11.2010

<http://www.talouselama.fi/uutiset/article559326.ece> viitattu 25.3.2011

<http://www.taloussanomat.fi> viitattu 05.01.11

<http://www.taloussanomat.fi/omatalous/2007/04/19/elakesaastamisen-tarve-kasvaa/20079534/139> viitattu 4.4.2011

http://www.stat.fi/til/srah/2008/04/srah_2008_04_2009-03-12_tie_001.html viitattu 12.4.2010

<http://www.taloustaito.fi/fi-FI/s/?groupId=ae5944a0-3bbc-49bc-9c6a-fcab3aeb8b7b&announcementId=a3660a99-8760-4d63-b5b0-7e882e868927> viitattu 30.3.2011

Talousvaliokunnan mietintö 24/2009 vp viitattu 1.4.2010

Hallituksen esitys Eduskunnalle pitkäaikaissäätämisen verotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 158/2009) viitattu 30.3.2011

